

DIOGENESH

ILI

SZLÚGA DVĚH

ZGUBLYENĚH BRATOV.

Veszeli Igrokaz

Vu Peterom Zpelyivanyu

p o

Tomášu Miklóshich P. Z.

Vu Novém Pogledu

Na vnogéh selyu na szvétlo dän.

191

R-273

VU ZAGREBU

Pritizkan vu Novoszelszkoj Szlovàrniezi.

1 8 2 3.

O S Z O B E.

Hermegild Miribul: drugach: Peter Lyubimir Brat Ztareshi.

Ferdinand Burimil: drugach: Pavel Lyubimir Brat Mlajshi.

Diogenesh, Szlúga obodvéh Bratov: drugach: Josef, Szin Paula Lyubimíra.

Szvetloglasz Shandor: Králeyevzki Tolnáchnik.

Szebirad Mihály, Provizor jednoga premochnoga Knéza.

Pazárovich Marko, Jeden Veliki Tergovecz.

Shundibundi Gergo, Mali Tergovecz, ili: Czinczar.

Pohábi Nerazmush, Vrachitel.

Gulyibrad Bartol, Barbér.

Dobroszlav Martin, Putnik, y Pavla Lyubimíra Priatel.

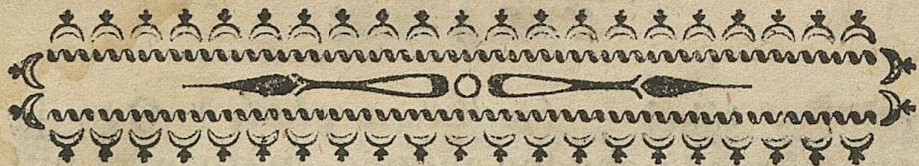
Medobuz Antòn, Kerchmár.

Zmeknirèp Misko, Kakti: Diák.

- - - - - Kakti: Czígan.

Igrokaz zpelyivasze vu Zagrebu.

Z p e l y í v a n y e I.

*Izhod. I. Diogenesh szàm (donesze v-
rukah iz Poste nekuliko liztov)*

Y pák bréme liztov! nijedna Posta neprejde, da nebi torbu liztov doneszel, y odneszel: moj Gozpon je véndar tak zkùp, da pri szvétchi nèchè pìszati, niti lizte drugach kak z-hostium pechatiti. . iztina je, da je szad veliko gozpodarstvo prez szvétche biti; arszû vragometnu czénu, pak k-tomu josh tenke, szmerdlyive, y jeden funt neváse vishé kak 27 lotov.. mogelbiszi moj Gozpon voschene szvétche kupuvati: aliszû y ovém czénu Sidovi po Sidovzki zdignuli: (*chtéle na lpizke liztov*) „A Monzieur, Monzieur le Hermenegilde,, ov móra iz Pariza biti; ar je po Franczuzki: „An den Hern Hern Hermajngeld,, ov vre zvàna od nyega pénèzh potrebuje: — „Ov lizt imasze predati Gozpodinu Herdemerde,, Ovmû josh niti imena nezna — „Az levelem,, Ovo móra Vugerzki biti; ar je debelo pochel — Erdegild,, Ohc! ov vre zvàna erdegata, z-nutragá bude mo-

rebit y túkel — (*jednoga gledì*) Ovo je pak nekakvô chudno pìszmo, neznamgâ niti zapèti — ovdé mórāju lízti od vszéh nàrodov biti.. (*Hermenegild z-nutra zove*) Diogenesh! — Diogenesh! (*on velí*) Taki! taki! nut poglej, chlovek! on je tak zkúp, dà nèchè niti fertàlya jednoga prez mene biti.

Izhòd II. *Hermenegild, y Diogenesh.*

Herm. Ti neszrèchni gluhàk! kajmè nèszì chul zvati? kaj búdem ja vszìgdàr po tè idùch chisime drèti móràl?

Diog. O Gozpone! kajsze tóga kvàrà dotiche, jáim lehko pomorem; oni y tak vszaku Postu dobivaju torbu líztov: jáim hóchu pod vszaki podplat jednoga prikelyiti, y ovak nebudû podplate derli.

Herm. Zkoro da nebi za skodu bìlo; ar vezda Shoftari iz szaméh podplatov, koje mi tak drago plàtchati móràmo, hise zidyaju trucz oném, koji imànya imaju.

Diog. To nì chudo; ar vezdaim nì móchi preszúdiiti, gdo koga bolye gùlyi: jeli Gozpoda Múse, ali Mestri Gozpodu.

Herm. Jeszi doneszèl lízte? *Diog.* Ovoszû!

Herm. Vezda pazi, da nebi gdo k-meni doshel, y mene mútil.

Diog. Já szúdim, dabi najbolye bìlo, dabi ja nyih vu hisu zaklenu', y klúcha k-meni vzèl; ar nészèm szeguren, da nebi kam

oditi mórál, y ondabisze ravno gdo k-nyim napetiti mogel.

Herm. Szlobodno! ali da nikam dalko ne-odidesh.

Diog. Chebi vu kuhinyu, drugam za ve-zda némam púta: (*Hermenegila odíde vu hisu, Diogeneshgá podklene y klúcha k-szebi uzeme*) Vezdaszi naj chtëje, kak-músze vidi: ja idem jedno malo pogledati v-kuhinyu, da kaj toploga v-selúdecz hitim; ar je to pri ovém Gozponu vragometno po latinzki; od obeda do obeda niti pomiszliti za jéztí, josh menye szmeti gládnomu biti: da mé nebi moj drugi Gozpon zdersával, pri ovombisze od szamoga gláda mórál vszushi-ti kakti gúsva; y to od szame zkupozti; ar, da nebi imel, nebimû zameril; ali ima szaméh obligatoriih tuliko, dabi szamo nye jél, bimû ih za léto dán dozta býlo: à kamszû pak druge Banke, z-kojemi bi mogel mézto kípov vszéh Bábh Rimzkoga Czeszarztva mo-litvene knyige napuniti.

Izhod III. *Ferdinand, y Diogenesh.*

Ferd. Kaj délash ovdé? *Diog.* Hisu chú-vam.

Ferd. Jeszi býl na Posti? jeszi doneszel kakov lizt?

Diog. Na nyih, Gozpone! dabi szamo po-zdravlyènye býl nashel: tuliko za nyih, ve-zda lyúdi màriju.

Ferd. Niti ja za nye; ar gda mé je Brat oztavil, vezda nemàrim za vesz Szvét.

Diog. Alibi véndar bolye bílo, dabi gdo za nasz màril; ar, ako nasz lyúdi oztàviju, gdo nam pomore? *Ferd.* Bog.

Diog. Aj, Gozpone! kojega vszi lyúdi oztàviju, nemóra jako dober biti: koi pak ni dober, y Bog za nyega nemàri: dokszù oni imeli odkud troshiti, vétre délati, gozti dersati, imeliszù vnogo priatelov, kojiszúsze za nyih vzimali: jedniszù vszako jutro poshilyali pitat: Kakszù zpàli? drugiszù seleli znati, kakszi chùtiju? vezda od potlamszù preztali goztiti, oztaviliszù vszagdashnye igre; Inoshe, kuchishe, kamerdinere zplatili, y odpravili, vszi nyihovi priateli na jeden pút jeszu odztúpili, y tak za nyih zàbili, da, akobi vezda kojega za nyih pital, bi priszègel, daih nepozna: ovakovi priateli vidijusze meni, kakti Vrane, y Szrake, koje kada na polyu najdeju merczinu, kavkaju, regetchù, veszelijusze, doklamsze jednoga zalosaja nadéjaju: à kak berse oztàneju szùhe y oglobane kozti, vech nì dabi jednu zgledati: — cheterto je nàztalo léto, da od Brata szvojega nikaj nechùjù, niti dobíva ju: y vu ovém vrémenu z-med vszéh nyihovéh priatelov joscheszém ja oztal, kyszém delnik neszréche nyihove; armisze josche vezda lépo vidi, kakszêmsze vnogi pút vu Tokajzkom vínu kùpal, z-tortami dàvil, z-pechenkami, kakti glavnyami, po kuhinyi

pohitaval: ali — vezda.. (*cheshesze za vùhi*)

Ferd. Iztina je, da vezda toga ni: ali szùdim, da niti szada negladújesh.

Diog. Toga nemorem rechi: imam vszega zadovolyno: ali je véndar jako velika razluka; nejde (*glàdisze po terbuhu*) tak maztno, y techno po gerlu, kak je negda: ah, naj bú! móra y nam negda Korizma biti.

Ferd. Tak ti je to, moj dràgi! nigdarti chlovek drugomu nevéruje, dok szàm nekúsha.

Diog. Gozpone! najszì od vezda za naredbu vzemeju, da rajshi drùgomu véruvati, kak szàmi zkushati: ovuszèm szì naredbu ja onda napravil, kada jednomu priatelu nészèm veruval, kadami je lépo govorit, da naj z-pajdàshi mojemi tuliko nedersim; armê negdé napelyaju, dasze chudil budem: ali ja toga nészèm veruval: dapache bisze bil za nyihovu vérhozt, y ztalnozt z-vszèm szvétom zkubel: y nut! kadabisze jednòch z-nyími na oftarii goztil, y pochelsze zpomenek med nami, kak vezda zlocheztu govedinu imamo, pak jù drago móramo plàtchati, y kak nasz josche poleg vszega toga Dètichi Meszàrzki pri vàgi vkanyújù: zachùjù ovoga zpomenka Meszarzki Dètichi, kojiszù ravno onda vu drugom kùtu pili, zdignejusze goré, pochmeju szvoje korobàche odvezuvati: vídiju to moji pajdàshi, y na jeden pút pobereju pète ván, y mene

na ezedilu oztàvê: Mészàri pak onda nad mē, y takszùmē zleszikali z-korbàchi, dabi bilo mochi z-mojéh disnavkih druge korbàche napraviti: ter ovakszēm ja vénozt mo-jéh priatelov z-kòsum y pénèzi platil: ali szēmszi onda napervo vzèl, y pred kerchmàromsze priszègel, da rajshi hochu drugomu véruvati, kak szàm kushati.

Ferd. Y ja tak nészēm hotel véruvati, dabi lyúdi, koji vu vszaki priliki véni jeszu bili, mogli mene oztaviti: ali vezda chùtim, y zpoznàvam, da barem onda chloveka oztaviti hocheju, kada vech pri nyem nikakove haszné nechutê: szrécha véndar, da tém Szrakam y Vranam vu vrémènu nyihovu merczinu jeszem zkril, y nészēm jé puztil chizto do koztih oglobiti: drugach ztanovito bi mē na to bile zpravile, dabi vezda od gláda morebiti gole kozti kàzal: ali vsze to meni josche tuliko ni dodihalo, kuliko mē peche jedna na szerdczu rana, koje bol nészēm chutiti mogel, doklam dneve moje vu onoj halabuki izlichnéh priatelov zprevádyal jeszem: ali vezdajû chùtim, vezda mē isge, y peche na szerdczu za zdvojiti.

Diog. Morebitszúsze y oni, Gozpone! gde! na kakvé Mészàre namérili?

Ferd. Ah! nészēm, nészēm: nego bolye ja szàm meni Mészàr bìl jeszem.

Diog. Huh! to je gnyuszna mestria!

Ferd. Ah! je je! najmre pak ovakyá, pri kojoj chloveka nàrava opomína: jaszēm vu pervom Zàkonu imel jednoga Szina, vu ko-

jega porodu Mati nyegova je preminula: vu drugom Zàkonu, kak Machuhe navadu imaju, da détczu perveshega Zàkona neterpíju, móralszém za vólyu nyeinu Szína mojega dalko od hise moje na hrànu dati, y na tuliko na nyega zàbiti, da czéléh 10 léth, zvan nekuliko muchèch poszlànéh pènèzh odhranitelom nyegovém, nyega niti zpomènuti szmèl nészém; za toga vrémèna pred velikem ztráhom nepriatela vu vrémènu tabora ja z-mojum Gozpúm, y Odhraniteli z-Színom mojém vu razluchne Orszàge tak pobegli jeszmo, da jedni za drúge zpitati y zeznati nikak nemoremo: ovak preshlo je nekuliko léth, doklam moja Tovàrushicza prez odvetka je vumerla, y meni oztávila onoga Cherva na Vèzti mojoj, daszèmsze mogel za vólyu télovne lyúbavi iz naravzkoga nagnyenya kakti Otecz proti Színu zpozàbiti: szada Bog znà, jeli sivé, kak sivé, gdé y v-kakvém je ztálisu?

Diog. To je zadnyích malo prevech: medtém toga - ako je Szín nyihov dober, nebudemû zlo: ako je zlochezt, ni vrèden tulike salozti.

Ferd. Ako je dober, meni nikaj néna hváliti drugo, kak da sive: ali — ako je zlochezt, meni pripiszati móra; ar morebiti zbog pomenykanya pomochi takov je.

Diog. To je pak iztina: ali - kaj vech popraviti ni mochi, zahman je salozt: zkorro daim je prav, da takvôga cherva chùtiju; kakszû mogli za vólyu jedne sene izto na-

ravzko nagnyenye zatajiti? meni ni ovakóvéh niti malo milo, kojisze moreju na tuliko vu szvoje Kszantipe zatelebaty, da szebe, y naravu za vólyu nyihovu zapuztiju: pak kaj z-toga imaju?

Ferd. Mira barem hisnoga.

Diog. Mira zadnyich imaju, doklam vsza po vólyi takovéh tverdoglaviczh hodiju: ali pak zato vu szerdczu chútiju vékivechnoga nemira, kadsze proti szvojoj vólyi poleg nyihove lépo ponizno ravnati móraju.

Fer. Kakbi pak drugach chiniti móraty?

Diog. Onak kak Czigan z-tverdokorném konyem: poztávimû dobru vuzdu na nosz y gúbecz: privèseszi ostre oztruge na kolena, pakgâ onda med rebra ztische, kaj more, doklamgâ vkroti, damúsze tam oberne, kam hoche: koi tak nejáshe, on peshicze hodi.

Kerchmâr. (nalukneszenuter, y veli)
Pzt! Pzt!

Diog. (Ogledasze, zpázi kerchmâra y veli) Naj odproztiju! vezda móram malo v-kuhinyu pogledati; armì nekaj po beszno v-terbuhu mermra.

Ferd. Hodi szlobodno: alisze paschi: (*Diogenesh odíde*) iztina je, ov Szlúga prav govori; ar kakvá ni to od Tovarusha bedatócha, datiszi od sene tuliko zapovédati, da kakti szûseny onak chiniti, y miszliti, dapa che y onak dihati móra, kak ona hoche? po takovéh prevzetnéh gozpoduvànya nàchinh ove vech puti izj Tovarushev szvojuh to na-

práviyu, kaj je moja z-mene naprávila: naj-
 mre: zatajisze naravzka lyúbav proti lazto-
 viti détczi; raztepesze blágo; gozpodarstvo
 nejde poleg razuma, nego zbog naglozti,
 prekorednozti, y szvojvolynozti nazàd ide:
 zadnyich oztàne ali jednomu vszevdily trapè-
 chi cherv na szerdczu zatajene proti détczi
 otchinzke lyúbavi, ali drugomu szvojvoly-
 noga gozpoduvànya zadnye vupiralische bo-
 gechka palicza.. ali kadé ni ova telovna lyú-
 bav, ni selye szamovlaztnoga vu hisi go-
 zpoduvànya, nego bolye razumkralyúje, on-
 dé jeden drugomu tuliko odpùztcha, kuliko
 je potrebno za haszen y zdersàvanye hise:
 jeden za drugoga vólyu tuliko chinì, kuliko
 vidi, da je zpametnéje, y za mìr obodvèh
 prikładnéje: kadésze ovakov pár zeztàne,
 blaseno je ondé sivlènnye: ali — kadésze ta-
 kvì zkup izidù, kakszèm ja neszréchu imel,
 ondé (*zklopi obodve ruke zkupa, goré
 zdigne, y k-szerdczu dene*) ovakvá muka,
 ovakov cherv chutitisze móra. (*odíde*)

Izhod IV. *Kèrchmàr, potlam Diogenesh.*

Kerch. (*izíde, paksze vu obodvé sha-
 ke szméje*) Hi hi hi! ovomúszèm dobro
 nadrobil vu juhu: budeszì miszlil: kam je
 mészò, da je szàma júha oztàla?... jo! ko-
 shemerdiner! budem ja drugomu bolshi, kak
 szàm szebi, y moji seni: lépo hválim: ja
 vsijem vishe zkoka na dán, kak on; ada je

y vrédno, da kaj bolshega pojém: à onsze czéli dän lenyàri, takmúje dozta, damùsze kruh v-juhu nadrobí,

Diog. Tiszi véndar jeden parlavita Czi-gan! pojélszi mészó, poszerkalszi maztne-shu juhu, potlamszi nuter nafalatal kruha, y mene na takov juskulum pozval: ni zahman, daszi tak túzt kakti Bik, kadsze z-szamém mészom pitash: kakbisze ja od go-le juhe pomogel?

Kerch. Vidish, tiszi szlaboga seludcza, biti mészó skodélo; arbitigá tesko seludecz zkuhal.

Diog. Mòram biti szlaboga seludcza, kad-mé z-szamémi júhami pitash: à plàtchu vén-dar od Gozpona vléchesh, kak dabi ja szà-me marczipane jél.

Kerch. No nelármaj! k-obedu budesh vre bolye ztál; ar je doshlo vnogo prihodnéh goztov, za kojesez bude obilnéje kuhalo.

Diog. To bude pak jedna bànda tvoje rod-bine iz Galante, ali Gyurgyevcza.

Kerch. Ne ne! zaizto doshliszú vszako-jachki gozti, koji imaju debele moshnye; o-vi nam y szebi obeda platiju.

Izhod V. *Szvéttloglasz, Diogenesh y Kerchmar.*

Szvétt. Gdé je Ostarjàsh? Kerchmàr? domàchi szlúga? ali kakvá véra, koibi mì berse za obed zkerb vzél? ar móram naglo

odhadyati: — jeszi ti szluga? (*proti Diogeneshu*) ali Gozpon? ali gdoszi ti?

Diog. Oprava mé za Szlugu izdaje: y drugo nészém.

Kerch. (*nazadsze odmikava, y veli*)
Totubi ja morebit prevech bil. (*odidie*)

Szvétl. Kojega Gozpona szlúsish?

Diog. Ja dvém Gozponom na szlusbu jeszem.

Szvétl. Pak nijednomu zadozta nevchinish.

Diog. Alisze vendar terszim, da dusnozt moju nezamudím.

Szvétl. Kaj nészì zadóvoljen z-szlusbum jednoga Gozpona?

Diog. Z-szlusbum jeszem, ali a z-platichum nészém, *Szvétl.* Kak to?

Diog. Kajtimi jeden vishe dati nemore, kak hrànu: drugi pak vishe dati neche, kak opravu.

Szvétl. Pak nészì z-tém zadóvoljen? to je iztina to, da vezdashnye vréme tak prevzetni y gizardvi Szlúgi jeszu, da ih ni mogúche zadozta naplatiti: à szlusbu szvoju tak nemarno zvershávaju, da ni mochi podneztì: ter vendar, da léztor vishe na léto dobiju, vishe Gozponov szlúsiti hocheju.

Diog. To je zaizto prevzetnozt velika! proszim ponizno, najmì doztoju povédati, gdoszû oni, da budem mogel dusno pçstènye izkàzati.

Szvétl. Kajtì neszvédochi oprava moja, daszém Gozpon, koi imam Imànya? nevi-

dish znamenya na perszah, daszem Tolnáchnik Kralyevzki, Ravnitel jednoga czeloga dersanya, y Zapovédnik jednoga Sherega Vojnikov?

Diog. Hu! toszû czéle Litanie! pak jeli oni vsze to számi obnáshaju? jeli kaj plátche za tulike cházti imaju?

Szvétl. Kakti Gozpon od mojéh Odvetnéh Imànyh imam tuliko dohodka, da poleg Ztálisha mojega doztojno morem izhàdyati: kakti Tolnáchnik imam na léto 1000: kakti Ravnitel 2000: kakti Zapovednik 4000 Ranychkov prikazna.

Diog. Ali véndar za vsze ove prikaze móraju kakvé szlusbe zvershávatí?

Szvétl. Y kruto! vszaka cházti ima szvoju dúsnozt y szlusbu.

Diog. Oni véndar móraju vnogo poszla imeti dan y noch, da tulikem dúsnoztjam zadovolyno vchiniju?

Szvétl. Na vsze ztrani szám dozpeti nemorem, dabi vszigdar zadovolyno vchinil.

Diog. Nego véndar z-szvojemi Kvietancziami vu Kralyevzke Kasze vszaki Mészecz dozpeti nezamudiju?

Szvétl. Ove naj lehkshe ali ja napíshem, ali po mojéh Shekretàrih dàm napíszati.

Diog. Tak, znamdar, Shekretári y Kvietanczie písheju, ter poszle, y dúsnoztí obnáshaju?

Szvétl. Y kruto! ovi mézto mene móraju délati.

Diog. Á oni mézto szebe plátchu vléche-
ju?

Szvet. Kajtisze ova z bog mojéh cházti
dáje.

Diog. Ne pako z bog szlusbe y poszlov?

Szvet. Ove obnáshaju Shekretári, ali za-
to ja nye plátcham.

Diog. Oni najmre za vsze cházti szvoje
dobívaju na léto 7000 Rh. Shekretarom pa-
ko szvojem za vsze szlusbe y poszle chá-
ztih nyihovéh dávaju, z-kostum rachunajuch,
na léto morebiti 2000: tak imaju dobichka
na léto 5000: to je, Vére! lépa szlusba. —
Vezda ja nyim, z-dopuztchényem nyihovém
odgovarjam na ono, kajszû rekli: da zato
Szlúgi vech Gozponov szlúsi hocheju, kaj-
ti z-plátchum szvojum zadovolyni nészû: —
jelisze bolye pohlepnozt ova plátche, y pe-
nèzh oném Szlugam zameriti more, koji dru-
goga zdersávanya némaju, ali oní Gozpodí,
koja prez vszáke szlusbe z-imetkom szamo
szvojem zadovolyno siveti mogu.

Szvet. Nambisze zamérjalo, dabi szamo
na Imányih nashéh gnyiti hoteli: pak nebi
Krályu y Domovini szlusili.

Diog. To imaju zevszema prav; ali kak-
sze Szlúgam zamérja, da vishe szlusbih,
taksze zamérjati bi móralo Gozpodí, da vi-
she cházti ischeju.

Szvet. Mi z bog plátche neszlúsimo, ne-
go z bog díke.

Diog. Da nebi imeli Shekretarov, nego szami pò szebi dúsnozti zpunyávali, onda bi diku imeti mogli.

Szvet. Ali nam szamém nì mogúche dúsnozti od vishe cháztih zpunyavati.

Diog. Anda neischete vishe terha, negá na vashéh plèchah nosziti morete.

Szvet. Ali — ako najemni Pomöchniki ova obávlyati moreju.

Diog. Ako ovi najemni Pomöchniki vashi prikladni, y zadövolyni jeszu ove terhe mézto vasz obnáshati, zakaj nebi bíli tulikajshe y ime cházti nosziti, y plátchü vlèchi prikladni, pokéhdobh néje plátcha za cházti, negosze cházti y plátcha za szlusbü daje?

Szvet. Övakove povekshe cházti nészü za ordinár plemenite, y malo premogúche.

Diog. Anda cházti veliköchü Roda, á ne prikladnozt potrébujü: imamo toga szüproktivné pelde, kak dalko priprozto rodyeni zájti, y kak prikladno cházti szvoje obnáshati mogu.

Szvet. Pak kaj ti miszlish, gdoszém ja?

Diog. Szúdim, daszú mi malo predi szvoje iztinzke cházti povédali.

Szvet. Jeszem — — ali: kaksze podztú-pish ovak na vsze zübe govoriti?

Diog. Kajti mi je sal, da szíromákom Szlúgam zamérjaju, daszi polehchiczu ischeju: akóprémszú redko krát oni videli, dabi sze vishe Szlugh za jednoga Gozpona jagmi-
lo:

lo: mi pako z-vekshinum vidimo, dasze vishe Gozponov za jednu chazt jagmi: pak k-tomu josche onéh, koji imaju y drugach odkud sívétí: y vre imaju nekoje chazti; szamo da drugém, morebiti prikladneshem, sívlénye y krúha otmeju. (*odide*)

Szvetloglasz szám: Ovo je jeden neobteszan chlovek, dasze je podztúpil ova meni govoriti: ali-móra biti kruto prevejan, da je vsze po malo iz mene izmámil, na kaj mí je jedno malo prevzetén, iztinzki véndar odgovor dâl.. Ovoga bi ja rad pri meni imel; armisze ovakovi jako dopádaju, koji mahom iztinu povéju; kajtiszû vnogipút na veliku haszen chloveku.. skoda, da neznam, gdé, y pri kóm szlúsi: medtemtoga zpóménka ovoga nezábim tak berzo!

Izhod VI. *Hermenegild, y Diogenesh.*

Herm. (*iz nutra*) Diogenesh!.. Diogenesh! odprimí vràta. (*Diogenesh doteche, y odpre vràta: Hermenegild izide, paksze kàra*) Ti neszréchni Lajhar! tibi mé ovdé czel dán zapertoga dersal!

Dio. Takszém y vchinil.

Herm. Lépo! da té mòram zvikávati, da mí je zkoro gerlo premùknulo.

Dio. Szamo mé vezda ovdé nì bìlo: tomu je pako zrok jeden Gozpon.

Herm. Kakov Gozpon?

Dio. Jagâ nepoznam: nego pochelmé je zpitavati: Kajsžém? Chijiszém? Koga szlúsim? y vnoga drúga: na koja mû na kratkom jeszem odgovoril: y da nyih nebi mûtili z-nashem govorenym, na ztrânszmô odishli: kadsžém mû iztinu povédal: jeszemgâ oztavil, y on je z-nyum odishel.

Herm. Néti povédal: gdo je? y koga ische?

Dio. Po imenu, y pridovku né mi povédal, neg je rekel, da je jeden Tolnâchnik, Ladavec, Zapovédnik, y Bog znâ, kakvé mi ni vsze chàzti zbrojil.

Herm. Ni imel kakovo znaménye na szebi?

Dio. Bil je nakinchen vesz od glâve do pèth kakti Vuzmeni Jâncecz: na perszah je imel nekakvé Jagnushe, y Skapulâre, Bog znâ, kakove Bratovchine: na jednom sepu mentena imel je zlâti klûch, kojega je mórâl dobiti josh vu mali skoli, kada je na Imperatora doshel: na drugém sepu imel je Vilicze; â nòsa szì je mórâl zgubiti: na chismah noszil je oztruge.

Herm. Ni za mé pital?

Dio. Dabi réch: nego je mahom preshel.

Herm. Teczi, kaj moresh: ischigâ, kud znâsh: pakmû szamo povédy ime moje, y pridovek, onsze taki nazâd poverne: teczi!..

Dio. (zaszê) Malo predi szém mû iztinu povédal pod nosz, y teskoszémsze nekak odmeknul: vezdabimúsze ishel podmétat, tobi za mé zpametno býlo!

Her. (szàm) Ako je ovo Szvétloglász, tak od nyega naj lehkshe zeznam za Brata mojega; ar je nyemu dobro poznan, y po nyemszém ja Bratu mojemu vszako léto ztràn imetka mojega poshílyal, doklam nészém zachul, dasze je nekam drugam preneszel, y nigdo za nyega povédati nezna: morebiti pak vre vu tom vrémenu, kak ja nyega izizkávam, y onje za nyega zeznal, y meni obznanil, kada mé vech lizt nyegov nájti néje mogel. O dabi szamo ov Gozpon bil Szvétloglász, y meni za Brata povédati znal, kulik bi mi kamen od szerdcza odpal! k-chemu mi je tulik imetek, zakaj tuliki trùdi, akogâ nájti nebudem mogel? gdo znà, morebiti je pak ravno szrécha denesz nakánila, po ovom mojem priatelu mene razveszeliti, y za Brata obznaniti.. oh! da josh nit jednoga nit drugoga ni! (*zgliedávo szim tam*) nigdé nikoga! ja vídim, da je vszozahman; Szlúga je prekeszen; à on pak prevech nagel: y ovak négâ mogel doztichi.. ah! nèchè neszrécha drugach ne (*odide zamishlyen vu hisu szvoju*).

Izhod VII. *Diogenesh szàm.*

Ovo je moj pervi chìn, kojega po vòlyi Gozpona mojega nészém zvershil: ali dabi on znal zroka mojega, morebitmù nebi sàl bilo: kajbi mene bilo tentalo, dabi ja za nyim ishel, y nyega zpitával: Kaksze zove?

pokéhdo bh mî je vre povédal, kakov je Gozpon: lépo hvàlim; bìlbimû naj lepshe v-ruke dozpel, y takszêmsze komaj od nye-ga odmeknul; arszêm videl, damû ní po vó-lyi, daszêm mù na ochi povédal iztinu: to je véndar chudo, daszû velika Gozpoda tak szramesliva, da szamu Iztinu nemoreju ni-kak голу vidéti: neg' móra chlovek pred nyimi kakov takov czànyek na nyu hititi, da ìm jû zakrìje; drugachìmsze nezmerno za-méri, koi nyim Iztinu голу pokàse: (*odíde vu hisu Ferdinanda, y taki znesze zamàzane chisme*) Nut! poglej gréshni chlo-vek! na kaj je pak ove chisme zpravil, vsze-szû zkàlyane, móral je negdé czéloga y pak vârasha prelundrati: aliszi on zahman ische pokoja, y zizkáva Brata, y Szína: Bog znà, kud' obodvà hodiju, y kud'sze tùcheju: ali je véndar pomiluványa vréden; ar vsza ova terpi poleg szvoje prekoredne dobrôte: ko-jabisze drugach imenuvati mórala bedasztò-cha: pàk on vendár ova muchèch terpi, y jedínu polehschiczu josche vu tom chúti, da kakti muha prez glàve szim tam po Vá-rashu hodi, y ovak vishe puti meni ovakovu distrakcziu donesze.

Izhod VIII. *Szebirad y Diogenesh.*

Szeb. Gdoszi ti?

Dio. Jaszêm chlovek za plàtchu na szlu-sbu.

Szeb. To je: Szlùga? *Dio.* Tak ravno govorech.

Szeb. Chujesh, nebili ti hotel k-meni iti vu szlusbu?

Dio. Á gdoztê vi? Gozpone! (za szê) stimamisze, da je nakànil vu mê zabozti.

Szeb. Jaszêm jeden Gozpodâr chlovek na Imanyu Gozpodina Dobrokuche.

Dio. (za szê) Ov mi je prav na czily doshel. (proti Szebiradu) to je po Diachki Prouzor.

Szeb. Tak je! - ja ti dâm dobru plâtchu, dobru hrânu, y modru opravu z-cherlenemi okrajki.

Dio. To je vsze dobro! ali - mi Szluge jezmo vezda prigizdavi; potrebujemo dvojverztanu plâtchu, lépu opravu, ali - ne modru; ar ovu vre y szelzki lyúdi nosziju: dobru kostu, y nashe dnève za nasz.

Szeb. Kakvé dnève?

Dio. Poztavémo Szvétke, vu kojéh mi nikaj drugo nemòramo delati, kak k-obedu podvoriti: potlam czéloga dnéva do drugoga jutra poley vólye nashe zprevoditi.

Szeb. Oho! tak vi potrebujete vishe, kak ja imam, kîszêm véndar nekaj drugo.

Dio. Morebiti - ali vszaki szvoje ische, kakmû holye biti more.

Szeb. Ali je to prevech: y takdozta kvàra Gozpodârom napràvite nekaj po vashoj nemarnozti, nekaj po vkanlyivozti, nekaj po tatbinah; ar odkudbi vezda Szlùge zmàgati mogli, daszì vuricze kupuvati, po osta-

riah pijanchuvati, na vszakojachke Flundre troshiti moreju, da nebi szvoju Gozpodu vkanyuvali, y nyim krali?

Dio. Toszû josche male tatbine; ar nî ni-ti petdeszèti Szlûga, koibiszî iz szvoje tatbine mogel kakvôga kotcza, menye pako jedne zidane hise kûpiti,

Szeb. Kajtiszû zlochezti Gozpodàri; neznaju zpravlyati y chûvati: vidish mene! moji Ztareshi biliszû szromaski: pak vén-dar ja imam vezda velike zidane hise: imam Kapitála: imam pohistvo; iz kojegasze nebi genul za dva jezera.

Dio. Pakzté vsze to iz vashega gozpodàrztva dobili?

Szeb. Neg' odkud' drugud'?

Dio. Jeli vre dugo gozpodárite pri vašém Gozpodinu?

Szeb. Vezda je vre shezto léto, daszém vu szlusbi kakti *Provizor*: predi pak biliszém Kasznar chetiri léta: ondaszêmszi pochel nekaj gozpodariti: y vezda imam odkud' posteno sivéti.

Dio. Vi mórâte vragometnu plátchu imeti, daztészî tuliko prigozpodariti mogli.

Szeb. Plátcha moja, y deputát naj vech more zneztî 450 fl. na léto: ali-zato chlovek mòra znati premétati, novcza izkati, y chûvati.

Dio. Vi anda nézté nikaj drugo jeli, kak szám krumpér, szir, luk, y gdagda malo kruha.

Szeb. Po malo, po malo! ja imam dobru kostu; zverine mi malo kada fali: divje raze, popki, ribe y raki, piskori, selve tomisze je vre prijelo: ztaro vino naj bolshe: vszaki dan dva puti kava, Rozolish, Szlivovicza, v-vecher zvekshinum punch: vszega toga nigdar nemenyka: Kuchia nah der modi pokrita: hami verlo okovani: konyi zborni, to je moja naj veksha paszia.

Dio. Da té shenczaj! viztê kakti jeden Grof.

Szeb. To ravno nészêm: nego imam vszega dozta.

Dio. To je, Véra! velik Bosánzki blagoszlov: mort' pred 10mi léti néztê nit deszetu ztrán toga imeli.

Szeb. Vsza moja *Substanczia* onda y z-télom zkupa vágala je jeden czent 35 funtov prez gotovéh pénèzh, kojehszêm imel jedno 15 fl. y prez Kapitála, kojegaszêm bil dùsen okolo 50 fl. á vezda vâsem y jezero czentov.

Dio. Ohoh! to je prevech Bosje miloztche: ni zahman, da vidimo vezda lépe zidane Provizorzke hise, verte, staglye: to vsze dohâdya od dobroga gozpodarenya na lyudzkom gruntu: ali-proszim ja vâsz, odkud' je to, da jeszu pak nekoji Provizori, koji, kada iz szlusbe izideju, ako nészû vekshi bogczy, ztanovito nitiszû vekshi bogátushi?

Szeb. Kajti ovakovi neznaju gozpodariti.

Dio. To je: Kajti ovakovi neznaju (*kàse z-rukum k-szebi grabech*) gozpodariti.

Szeb. Koi za szé ni dober gozpodár, kak-bi za Gozpona bil?

Dio. To je zadnyich vszéh Velikashev navadna réch; ar oni stimaju, da, koisze pri nyih pomáse, z-tem bolshi je za nye gozpodár: á nemíszliju, da ono, kaj je sze-bi prigozpodáril, je od nyihovoga vtergnul; ar ni mogúche pri 450 fl. na létu plátche vu 10tih létih deszet jezèrh vrédnozti prez velikoga pomenkanya Gozpòdzkèh dohodkov, y gúlenya szromaskèh kmètov zpraviti: pak véndar ovakova Gozpoda nevídiju, kaj za jedno ovakovi Stakori gozpodarstvo tiraju.

Szeb. Toga ti nemoresh preszèchi; zato tak govorish.

Dio. Naj lehkshe! poztavémo: vídivam-sze dobra prílika prodati víno; píshete vashomu Gozponu, dasze kakovogoder víno jako dobru czénu prodati more: imelibi pako vu pévniczi Vína Gornichkoga okolo 200 Véderh: koje je gotovo za zcziknuti, ali zevréti: zato da nebi vekshi kvár bil, píta-te: jelibigá szlobodno prodali? y dobíte odgovor: da szlobodno po kakvígoder czéni: medtém toga vi prodáte, ali - vu szamém zlátu po czekínu víno ztáro domáhega grunta: tergovecz privòlyi: ar je víno y po dva czekíne vrédno: vu Kaszu Gozpòdzku poztá-vite Banke rachunajuch védro po 4 fl. 30 xr. medtém doga 200 czekínov zaszé vzemete: y píshete Gozponu, dazté tak szréchni bíli prodati zlochezto Víno po 4 fl. 30 xr. - Go-

zpon to príme za iztinu: y pred drugemisze gizda nad szréchum szvojum y vashem gozpodarztvom.

Szeb. (za szé) Ov je móral vu toj skòli biti; ar po vrasje zgádyá náchine nashega gozpodàrztva.

Dio. Na dalye: — je morebiti dobra czéna Sítka: vi pák pishete, dasze more kakovoder sítek dobro prodati: y kajtibi vash sítek zbog zloga léta, ali mochvarnoga grunta bíl jako lyúlychen, sznetliv, y zjédyen, dabiszegá mentuvati z-dobichkom prilika najlépsha bíla: Gozpon vam véruje; ar ztégá vre pri vínu zaszlépili: y pák vam dopuzti: y visze taki na szamom z-Tergovczem pogodite, da vam platí sítká Gozpodzkoga najlépshega vagan po 3 fl. y pol, jedno 800 vagánov: kajtibi pako y vashega jedno 200 vagánov imeli, zkupgá prodáte, y píshete, dazté szréchno zlocheztoga sítká 800 vagánov po 3 fl. prodali: y opet za cziganiu vashu dobíte veíku hválu.. obrodil je morebiti sír, idetegá gledet, y obznánite Gozponu, dazté vsze shumekrís na krís pregledali, y znashli, da je redek, y píshiv, y da komaj 500 kernyakov do Bosicha zadovolyno imelo bude: Gozpona vpútite: á napuztite nuter vendar 1000 gláv h po 2 fl. Gozponu pak píshete, dazté 500 gláv h po 2 fl. napuztiti: kadé 500 vam oztáné, zvun onoga, dazté po tretji ruki jedno 50 za nikaj napuztíti, y za dober Regál kupczem vszaku deszetu glávu zvan broja, y plátche puztiti:.. med Gczpodzkemi kme-

ti jeszu vnogi dobri Jagari, kojém szamo práh, y olovo dázte: medtémtoğa za vszakoga Zajcza jednoga tesáka, kak y za 4 Raczce divje jednoga zarésete, y tak vam zverine nemenyka.. med obchinki tēga dojde vam polovicza dobroga zerna, vi ove z-Dvorzkem, y Spanom kúpíte po 24 xr. vagan: prodáte pako potlam po 1 fl. 30 xr.-.. kad morate probu od sítká vu krísih délati, dáte naj lagodneshu ztrán zterni poseti, da vam iz jednoga krísa komaj pol vagana izide: poleg ove próbe rachunate vu Gozpodzki Hambár vszaki Kris po pol vagana, gdé je véndar doshel na tri stertinke: ova anda trejtina zbog mudroga gozpodarztva dojde na dél med vasz, y med Dvorzkoga ali Spána... Vínosze vu Gozpodzkéh pévniczah jako szushì, imategâ pako okolo dva jezera véderh: anda na zapunyávanye, dasze nebi pokvárilo, zarachunate na vszako védro na léto jeden polich drugoga vína: vi pako, dasze nebi zcziknulo, prehladíte ovo vszigidar z-vodum: ovak na leto okolo 60 véderh vína na zapunyávanye potroshenoga Gozponu zarachunate: medtémtoğa, kada drugo prodájete, y ovo pod onu czénu prodáte, y k-vashem czentom pridáte.. Kakova vishe gozpodarztvo pri kmetov gúlenyu imate, némam vòlye povédati; ar zadovolyno vídimo, kak vam vashe gozpodarztvo hise zidyé, kapitále poveksháva.

Szeb. Moj drági! ti prevech proti postènyu nashemu govorish.

Dio. Ako szúдите, dasze ovo postènya dotiche, povédyte drugi náchin gozpodarstva vashega, poleg kojegaztè mogli vu 10éh létih iz jednoga Czenta na jezero Czentov dojti; ar zaizto vu tak maléh létah tak dalko dojti, móra biti ali czopria, ali czigania.

Szeb Niti jedno, nit' drúgo; ar ni szamo jeden Oficzial na Imanyu; jeszu Kluchàri, Dvorzki, Spàni, y drugi: stimash, dabi mogáche bílo jednomu takvé cziganie delati, da nebi drugi ove zpazili, ali zeznali y prepovídali.

Diog. O moj Gozpone! jaszém videl, gdészú pesz, machek, mish y stakor vszi zku-pa kakti naj bolshi priateli jednu szlaninu glodali: koi je vekshi bìl, vech je vgrizel, koi menshi, menye, szamo da je vszaki poleg potrebhòche szvoje bìl zadovolyen: kaj stimate, dabi pesz màchku, ali machek mishem dál mirá, da nebi szàm jézti hotel?

Szeb. O najdejufze, koji gozpodzko postújù, paksze vendar pomàseju.

Diog. Toga ja nikak véruvati nemorem.

Szeb. Kajti nevidish dalye od nosza.

Diog. Dapache! kakbi moglo biti, dabi-sze oni pomagali, koji Gozpodzko postújù; pokéhdobh vídimo, da, kojifze na Gozpodzkom vu Kapitálìh tak jeszu pomogli, dabi iz szàméh Intereshev posteno siveti mogli, kada vendar iz szlusbìh izídeju, poleg vszéh szvojéh Kapitálov dolé ideju? odkud' je to?

kajti najmre némaju grunta, na kojem bi mogli vu dobrém, ali zlém létu jednako szebi gozpodariti.

Szeb. Alisze véndar vnogi pomàseju pravichném nàchinom, akoprém Gozpodzko postújù.

Diog. To nì mogùche; ar, ako je koi takov, koi nèchè vu Gozpodzku szlaninu zagriznuti, drugi ztanovito, koji *apetita* na nyu imaju, paksze bojé, daih ov nebi prepovídál, dotmàr nyega pred Gozponommraziju, y ogrizàvaju, doklamgá odgrizneju; da ovak potlam z-drugem y pred drugim szlobodnéje, y szegurnéje ztaru szlaninu ogrizavati budù mogli: á Gozpoda pak ovakovém vérujú, ar hocheju vkanyeni biti. - pakim je prav; arsze govori: *oszlobodi nasz Bog od prevech vérnoga drufincheta!*

Ferd. (zove) Diogenesh! *Herm.* (zove) Diogenesh!

Diog. (nezna, *kambi ishel*, szim tam idúch govori) Oh! shentaj vasz! daztémè tak zastentali, dokszém vam iztinu móral povédati. (*uzeme chifme*, y odíde vu *hisu Ferdinanda*)

Szeb. (*szam*) Povédal, Bogmé! ter sívo, kak dabi kada Profeszor bíl Provizorzke škole: to je iztina, da Gozpodzki Oficzeri jeszu vragometni stakori, y ako hoche koi posteno szlúsiti, nì moguche, dabimù perje poraszlo; ar ono malo plàtche, kaj vu gotovom ima, chizto lehko potroshì na senu, détczu, y drusinu, y deputata szvojega po-

jé: terakomû kaj y oztàne, tuliko na nyem komaj dobi, daszi more jeden *Lakszértéh* za obchùvati zdràvje, ali jedno 3 *gràne Hippekukudne* kùpiti, daszi more od prekore-dne Zlàtenicze, koju je pri gozpodarstvu pokùszal, selàdecz zesnasiti: anda drugoga nàchina nì, kak ònu szlaninu zkupa z-drugemi Stakori glodati; arsze drugach vu szlusbì zdersati néje mochi, kak da povekshem Oficzérom vszigdar kaj chlovek podlèche, pomeshem pako premuchì, y szlépogaszè vchini: medtém toga hoche nèchè, y szebe délnika vchini; arbisze drugach na nyega vszi zevzeli, kakti na Spiòna, y nyega lépo draço kruha mentuvali, poleg Evangeliuma „*koi nì znami, proti nam je*”

Izhod zadnyi. *Kerchmar, y Szebirad.*

Kerch. Gozpone! naj doztojú k-ztolu! vre je vszè priredyeno.

Szeb. Ah! to je dobro: y takszém jako glàden. (*odide*)

Kerch. Selim dober tèk za jéztì!.. Ovo móra bogat Gozpon biti; ima lépe konye, kuchiu, hàme: ovomu móram z-duplitnum krajdum obeda zabriszati: z-ovakovemi josh morem vàn izìti, ali z-oném tam zkùpczem (*kàse na Herm.*) nikak nemorem; tak je prefrigan, dagâ niti za jeden Ranychki nemorem podferczati: à ima Bankih, dabimâ

z-nyih mochi lomachu napraviti: - ali jaszì nedàm mìra, dokgâ za nekuliko Bankih ne-
oszmudim: dojde morebiti vréme, kada y
meni szrécha bude czvela, paksze onda
zfantím.

Z p e l y i v a n y e II.

Izhod I. *Kerchmar* potlam *Hermenegild*.

Kerch. Jaszém na vsze ztràni miszlil, y
vszakojachke nàchine preglèdal, zkupczu
ovomu nekuliko Bankih iz sepa izvàbiti: ali
mì nijeden ni bìl po vólyi; vszigdé kakvâ
takvâ teskòcha, ali préchka je bila, dasze
nészém szegurno mogel úfati, dabi z-postè-
nyem iziti mogel; ar dabi mé zapopal, vez
kredit moj na jen krat bi prepal; nut! ono
ravno vàn ide, hochusze kushati k-nyemu
prilizavati: hochugâ z-réchmi gladiti; ar zta-
rí iyúdi to radi imaju, morebitmíše dà kak-
tak za vuho prijeti.

Herm. Gdé je moj obed? vre dugo chà-
kam: pak nikaj nemorem zchakati.

Kerch. Ako zapovédaju, on bude taki ov-
dé: negbi ja, najmì, proszim lépo, neza-
mériju, nyih rad nekaj pitati, daih nebi
zbantuval.

Herm. Pitaj!

Kerch. Jabi rad znati zroka, zakaj oni navék tak saloztni jeszu: morebitbi ja mogel pomochi, ali drugach na szlusbu biti, ako-prém ovak bedazt y priprozt jeszem.

Herm. Ah mogùche! dabimì pomogel: ali-tesko.

Kerch. Gdo znà, najmì povédù, ako drugach ni kaj zkrovnoga.

Herm. Dapache vszakomu znano biti more: szamo dabi mi pomochi mogel.

Kerch. Najmì ada doztojù povédati.

Herm. Jaszem imel jednoga Brata, kojemu vez sz moj imetek nakànilszém oztaviti: ali on je nekam po szvétu preshel, da nigdé za nyega zezvédeti nemorem: akoprém y ja, y moji priateli vre tri léta za nyega zezvédamo.

Kerch. Najmì povédù, proszim Ime, y Pridovek: morebit je kada chez ov Varash preshel, y ovdé na kvartéru bil; ar ja imam vszakoga naj menshega Paszaséra z-lmenom, y Pridovkom vre vishe od 10 léth, kajszém ovdé, zapíszanoga, morebitisze med nyimi nahádya.

Herm. Zovesze Pavel Lyubimir.

Kerch. (zvadi z sepa knyigu, y po nyoj izizkàva, y veli) Takvôga ovdé ni bišo.

Herm. Takvù radozt od vszakoga dobi-vam.

Kerch. Oni nészù mòrali vsze nàchine zvédyati.

Herm. Vsze mogùche.

Kerch. Jeszugâ dâli vu novinah obznani-
ti?

Herm. To nészêm: pak kajbi to haszné-
lo?

Kerch. Vnogo! proszimih, vezdaszûszî
lyúdi takovu navadu znashli, da, koisze ho-
che seniti, dà nastámpati vu novine szvoje
Ime, Pridovek, ztalış, chàzt, imetek, y
ztarozt, ter zpíshe, kakovubi rad za senu
imeti: kak ztaru, na kuliko premogûchu y
t.d. ovaksze oseni: Bogzna! odkuda y z-
kûm?

Herm. Drugo je to: à drugo je ovo.

Kerch. Jednáko! daím povém z-dopuzt-
chényem, kajsze je pripetilo z-menuum: pred
nekulikemi létmi bila je moja sena, prokleta
Kanalia (*oudrisze v-persza*) Bogmî gréhe
odprozti! z-jedném tamburom zkochila ne-
kam v-gornu zemlyu: meni je bilo za nyu;
ar bila je onda mlada y sznasna: ondaszêm
jû dàl vu novinah izpìszati od pèth do gla-
ve, kakvá je napervo y odzâd, y da je z-je-
dnem bubnyàrom zkochila: zato akobisze ka-
dé znashla, dajû naj primeju, pripreju, y
meni obznànijû: - komaj Mészecz dành prej-
de, dojde na mê lizt, da je tja vu Ormosdu:
jaszî najmem taki jednoga Foringasha, idem
po nyu, y dopelyamjû domom: vezda je ov-
dé kuharicza, jaszêm pako kerchmâr.

Herm. Idem taki (*ischuch po sepih, go-
vori*) mojega Brata zpìszati: morebiti da to

pohàszné.. nà! priatel! za tvoj naputek na jeden napítek. (*podamú jeden d'nyàr*)

Kerch. (*napravi veliki naklon, pak pogleda, kajmú je dâl, y szméjesze*)
Ha ha ha! za tak mudri naputek dâlmì je jednoga czéloga kuferendòra, koi shezt fenikov vâse.. alah! ti prokleti zkùpecz! dâszêm to znal, nebi bìl za tu plàtchu nitì vúzth odperl: naj bude! dojde tì y ovo na rovâsh kada tada!

Izhod II. *Zmeknirèp, kakti Diàk, Kerchmàr, y Hermenegild.*

Diak. Dober dân, moj priatel!

Kerch. Eh! akotì je dober, pojéchgâ.

Di. Szréchen dân! *Kerch.* Akotì je szréchen, vsiszegâ.

Di. Veszel dân! *Kerch.* Akotì je veszel, tanczaj!

Di. Kakbi pak rekel?

Kerch. Nikak! vezdamì mîra daj; arszêm szerdit.

Di. Morebit na mê? ja tì nészêm mikaj takvôga vchinil.

Kerch. Eh! kaj bi na té? bash na chloveka: na onoga tam nutré ztaroga oszla.

Di. Zakaj?

Kerch. Zgubil je negdé Brata szvojega, y nikak zeznati nemore za nyega, pakszémimú jeden moj naj bolshi tolnàch dâl, kakbi mo-

gel za nyega zeznati; pak kaj stimash, kaj mi je zato dàl?

Di. Barem jednu Banku od 10 fl.

Kerch. Oho! dalkoszi fulyal; jeden kuferni debeli ztarinzki dényàr.

Di. Ah! to je vendar prevech zkùpo.

Ke. Y zkupa tak zamùszano, da nikak y nikak nemorem iz nyega kaj zpipati.

Di. Daj mira, jatigà vre dobim v-shake.

Ke. Á gdoszi ti?

Di. Jaszêm Diàk, koi némam od drugud' sivilènya, neg'da druge proszim, daszi morem barem kruha, papéra y tinte kúpiti.

Ke. O nebore! ako tégdo drúgi nepomore, poleg ovoga budesh po beszno gladuval: ako ti od nyega kaj dobish, jatì josh y ovoga dényàra prikàsem.

Di. Budem probal.. aki dobim, dobro! ako ne, pojdem dalye.

Ke. Taksze rajshi mahom dalye odpravi.

Di. Gdé pak ztojì? *Ke.* Ovoszû ti vràta k-nyemu.

Di. (*ide pred vràta, prekrisisze y molì*) IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS S. AMEN. PATER NOSTER, QUI ES IN COELIS, SANCTIF---

Herm. (*izide y plta*) Gdoszi ti?

Di. Jaszêm jeden szìromaski Diàk, koi dszm mojega Brata zgubil, y vezdamé nema géo skolati, neg' móram okolo prosziti.

Herm. (*dàmú*) Na! paksze dobro vùchi. (*y zapre vràta za szobum*)

Ke. (zkochi berzo k-nyemu) Kaj 'ti je dâl?

Di. Banku jednu od 10 fl.

Ke. Nâ! ovoti je y nyegov dényâr: nego znâsh, kaj? daj ti meni tvoj kepenyek, idem y ja pred vrâta, mort' y meni dà.

Di. Nâ! ovoti je.

Ke. (dene na szé kepenyka, ide pred vrâta, y pochme) IN NOMINE PATRIS ET FILII, ET SPIRITUS S. AMEN. PATER NOSTER...

Herm. (izide, y vudrigâ z paliczum) Ti szvinyâr! kaj ti ni dozta, kajszêmti dâl?

Ke. (odide, hiti iz szebe kepenyka) Tu tê naj Dijavol vzeme, prokleti Jarecz! kak mê je zplatil.

Di. (kepenyka zdigne, y na szé metchuch veli) Nebisze bil mórâl po Diachki krîsati; ôvak je stimal, daszêmsze ja nazâd povernul.

Ke. Kakgod', dabisze bil y sidovzki krîsal, vu nyem je vre takov Dâh zkupozi, dagâ z-nijedném mojem krîsem nészêm mogúch van zegnati: dahigâ, Bog daj! y z-pénezmî nyegovemî zadergnul. (odide)

Di. Hahahaha! ovoti je jeden veliki czépecz; szerdisze zato, damûsze ov ztari Gozpon ni dâl vkaniti: aj moj dragi! mórâlbi mudreshi biti, dabi hotel koga fino vkaniti: hahaha!

Izhod III. *Diogeneshy Diák.*

Diog. Kakvâ je to larma ovdé? kajste ti szâm szmėjesh kakti norcz? gdoszi ti?

Di. Hahaha! jaszêm Diák szíromák, y proszilszêm ovdé pred vrati ovoga Gozpona za almustvo, pakmì je dàl 10 fl. to je videl kerchmâr, stimajùchi, da y on dobi: ishel je y on pred vrâta, pakgâ je Gozpon z-paliczum zvoschil, tersze je na to razszerdil, y odishel.

Diog. Hahaha! jemû, Bogmé! prav; ar je takov czigan, damùgâ ni pára, y tak pohlepen za pénezi, dabigâ za jedném krajczarom tja k-Medvedu grâdu odpelyal.

Di. Z-tém holye! takbigâ y ja mogel za nekuliko Ranychkov oszmuditi, akoih kaj ima.

Diog. Ima nekaj, ima; ar jako prihodnike snôra: ali ti nyega tesko tak dalko zape-lyash, dabisze dàl kak za novcze vkaniti; ar ti je takov vajda, dasze szâm Bész szetiti nebi mogel, kud' y kak on z-repinum hititi znâ!

Di. Daj mîra: akotigâ nepodbrijem, evo moje glàve!

Diog. Tibi mòral znati vech, kak hruske pechi.

D. Daj szamo mîra: budesh videl, y onda reczi, kaj znâsh. *Diog.* Hajdi de!

Di. Nego-nota bene! totu mòrash y ti meni pomochi.

Diog. Kaj morem, y znàm, hochu: szamo vnogo nepotrèbuj; arszèmtì na cziganie vragometno bedazt, negda ter negda nape-tim sze jednu pochèti, ali redkokràtjù zpelyam; arszèm prevech iztinzki y odpert.

Di. Ja od tebe nepotrèbujem drugo, kak damì szamo nekaj pomoresh zpelyati: to drugo bùde vre meni na zkerbi.

Diog. Ó! za tuliko tì vre pomorem: szamo da s àm nebùm nikaj delat.

Di. Dobro! anda jasze opràvim kakti Czi-gan, pak vujdem szim: tvoje bude pervich nyega szim navàbiti: potlam budesh mórál vchiniti, kakti povém vezda: ovoszùti dve Banke: jedna od 10, druga od 25 fl. vszaku ovu navodi na jeden cherni, dúgi, kak naj tenshi konchecz, dagà nebù vidèti: pak ove konchecze prepelyaj vu onu hisu, gde budesh mórál ti biti: y kada ja rechem: pi pi pi! on-da ti mòrash koncza onoga od Banke 10 Ranychkov k-szebi vlechi po malo: potlam pak, kad' govoril budem, pi pi pi! povléchesh drugoga: ja budem vre ztrégel, da obodva vu ruke dobím:.. ovo je szamo tvoj poszel, drugo bude vre na mojì zkerbi.

Diog. Ó! vu tom poszlu bolshega od me-ne najti nebi mogel: cziganiu zpelyati pomo-chi znàm fino: szamo dajù zmisliti neznam.

Di. Doklam on bude po vishe Bànksh ishel, za toga ja odídem: y kadasze on poverne, tigà pograbi, daszì videl, kak je dál tvojemu Gozponu péneze krazti: y dagà zato hochesh tusiti: ontisze bude molil, aligà ti dotmár

sherafi, y napinyaj, doklamti barem poloviczu onoga, kaj donesze, nebude dál: tergá ovak lépo zplatimo.

Diog. Jedno malo je y to po cziganyzki: ali - od czigana po cziganyzki zcziganyeno zcziganiti, szùdim, da néje proti vezdashni shegi y Policzii.

Di. Vu tom poszlu nemórashszì vnogo skrupulusha delati; ar Bog znà, kulikem je on one péneze z-duplitnum krajdum zapiszak: anda, pokéhdòbhszù ludzki, niti on nye právém Gozpodarom povernùti ni mogúch: zato szlishaju med one, koji nye bolye potrebujû: ja vezda idem, dasze vu czigana preobrazim, ti pako pazi, da bude vsze pripravno. (*odide*)

Diog. Ako ov Diák z-szvojum operacijum szréchno ván izide, ja dám k-létu ovu czélu pripovezt vu muski kalendár nastampati; arbi to veliko chudo bilo: medtemto-ga najdesze vszakojachkéh lyùdih na szvétu: y jaszém vre videl, da je czigan czigana vkanil.

Izhod IV. *Hermenegild y Diogenesh.*

Herm. Szrécha jedenkrat, da té pák názavati nemóram.. ná! ovo písma odneszi k-Novináru, y povédymû, dagá dám lyublyeno prosziti, dabi ovo izto med szvojemi obznanki dál nastampati, y z-drugemi szvojemi novinami razposzlati.. nyemu za trùd y Stamparu za plátchu, poshilyam, ova dva

falata papéra: y reczi, dagâ proszim, dabi ovoga iztoga obznanka po drùgéh takaj novinah dál razglásziti: kajgoder zato platiti potrebno bude, najmì obznàni, ja rad iz szerdcza platim: alisze taki odneszi, dasze josh vu ovéh pervéh, y potlam josh vu dvo-jéh novinah oglasziti bude moglo: kadasze povernesh, taki mì povesh, kaj y kakszi opravil?

Diog. (gledi papéra y reche). Da té shmenczaj! dvezto forinti za tak malo delo: to je vech kak po Kavalerzki: glejte ovoga zkùpcza, kaksze dá videti.

Izhod V. *Ferdinand, Diogenesh y Shundibundi.*

Ferd. Dobro! da té ovdé nahádyam.

Diog. (za szé) Tomì nì drago: (proti *Ferdinandu*) Kaj zapovédaju?

Ferl. Teczi mahom na Postu, predaj ovoga lizta, y proszi od Postara Reczepisze zverhu prijetoga, y vu odlúcheno mézto poszlánoga: ovoti je plátcha! paksze paschi:

Diog. Ov chasz budem tam. (odide)

Fer. Ako po ovém liztu za Brata neznam, tak budem znal, da neszrécha drugach nèché, neg da terpim, y ovak koncza vzemem: ò! dabi barem za Szina mojega zeznati mogel!

Shund. To je, za iztinu! prevech neszréche: kakszúsze, mogli na jeden put, obodvéh

mentuvati? bili barem jednoga, ali drugoga poznali, dabigá videli?

Ferd. Nebi: niti mi je moguće poznati: ar ja od Brata mojega jeszem 12 léth mlajshi: á kadaszém komaj dva léta ztar bil, on je odishel k-jednomu velikomu Tergovczu vu navuk, y z-tem Tergovczem hodil je szim tam po szvétu vech kak 10 léth: potlam bil je szamo jeden pút domom doshel, Mater y mene pohádyat: aligá ja onda vidéti nészém mogel; arszém dalko od doma v-skolu hodil: potlam za nyega vech kak 20 léth chul nészém: y na jeden pút dojdemi lízt tja iz Amerike, vu kojem meni med drugemi pishe, da je on z-szvojem Gozponom po veliki tergovini vu Ameriku bil odishel, kadé chez jedno tri léta nyegov Gozpon je vumerl, y nyemu vsze szvoje oztavil: pokèhdòbh anda bilbi tak szréchen poztal, y veliku szilu imetka zadobil, da meni vszako léto za zdersávanye moje zadovolyno pénézk poshilyal bude... ovakgá anda nigdar videl nészém, nitibigá moguć bil poznati.

Shund. Kakbi pak moglo biti, daszi nebi barem Szina poznali?

Ferd. Oh moj priatel! vszaki on, koi ima détczu, pak nyihovu Mater neszréchno zgubi, najsze vech neseni, zvanako vre détczu szvoju v-dober ztálsh je poztavil; ar drugach bude takvôga na szerdczu szvojem cherva chútil, koi nyega dotnar grizel bude, doklamgá y v-grob poztávi: ovoga cherva y ja vezda ponásham vu szerdczu; ar, po-

tlambi bila perva moja Gozpa vu porodu Szina preminula, nyega na hránu van datimóral jeszem: y gdabi chez jedno dvě léte vu drugi ztálsh bil ztúpil, nekulikoszém poleg vólye moje Gozpe chiniti móral, akoszém hotel drugach mira vu hisi imeti, y nészém vech niti vu hisu Szina szmél vzéti, niti za nyega zpoménuti: ter óvak nyega vidél nészém: mectémtoğa, kajti pri jednem mojém dobrém priatelu bil je na hráni, úfalszêmsze vu nyega, damû ov nikaj zmenykati nepuzti vu onéh, koja za odhránenye nyegovo potrebná budú: kajti je pako bil náztal tabor, y pred szilum nepriatelzkum vszaki, kud' y kam je mogel, je pobégel, zato na tulikosze vszi zkupa razbésali jeszmo, da niti ja za priatela, y Szina môga, niti on za mē zeznati josh y vezda nészmo mogli.

Shund. Proszim, kaksze je zvál priatel nyihov?

Ferd. Dobroszláv Martin.

Shund. Ó! nyegaszém ja tak dobro poznal, kak szamoga mene; ar bil je moj Ortak v-tergovini.

Ferd. Ó dragi priatel! mort' znáte za nyega?

Shund. Vezda ztanovito neznam; ar, kakszmôsze pred ztráhom nepriatelzkém razbésali, jeden za drugoga nezna: videl véndar jeszem onda Szina nyihovoga pri nyem, kojega on kakti laztovitoga Szina je lyúbil, y za nyega zkerbel; ar je vu mladozti veliku pamet kàzal, y da denesz zutra z-nyega chlo-

vek biti bude mogel: médtém toga, pokéh-
dòbli ja po moji tergovini szim tam^l putujü-
chi vnoge varashe y szèla prehàdyam, ze-
zvédal budem verno za nyega, y nyim ob-
znànim.

Ferd. Z-takovum zkerbjum mene do szmer-
ti zavèzanoga imeli budete, y ztanovito ve-
lím vam, dami jèzero puti vekshu miloztchu
vchinìte, akoszì trúda toga za nyega zezvè-
deti vzemete, kakbi mì vchiniti mogli, da-
bimi czéloga, vre kakti zdvojenoga, dùga
od Andrasha Halapìna zterjali: medtemtoga
hòdte z-menum k-jednomu mojemu priatelü,
da vam pred nyim Ime, y Pridovek tak Szì-
na mojega, kak y priatela, y Obligatoriu
Halapìnovu predati morem.

Shund. Z-dràge vòlye! mene zaizto ni-
kaj bolye veszelilo nebude, kak jednoga y
drugoga poszla za nyihovu radozt szréchno
izbaviti.

Izhod⁶ VI. *Diogenesh, Zatém Zmeknirèp
kakti Czigan.*

Dio.. (zaszoplyen) Ah! ah! komajszi o-
dehnuti morem: ovo je véndar veliki stra-
pacz dvém Gozponom szlùsiti, gdé jeden
proti izhodu, drugi proti zahodu po-
shìlya, y taki zversheno imeti hoche: szré-
cha moja naj veksha, da jeden od zkùpozti,
drugi od salozti prenagli nészù: drugach bi

ja bésznoga zkočka imel: vezda odneszem
piszmo ovo Gozponu, y potlam idem taki
na moj poszel.

Czi. Diogenesh! kam idesh?

Dio. Szamo malo pochkaj, jatì taki ovdè
budem.

Czi. Ako vezda vtegne kerchmàr naglo
dojti, vsza moja noria bude za nikaj.

Dio. Nu! ovoszèm ja: vezda taki hoche-
mo lechke naztaviti: Banke vrè imam na
konczu; ja predi nészèm mogel vszega vchi-
niti; arszèmtì mòral, potlam kakszi bil odi-
shel, pol vàrasha prelundrati (*naztävlya*)
no tak! (*zatem koncze prevlekàva chez
gledalische v-drugu hisu, y taki izide*)
jeli ovak prav? zprusnicza je nalechéna: ali
tì on Gimpl tesko nuter dojde; ar ti je shè-
gav y zvedlyiv kakti Szenicza.

Czi. Szamo ti pùzti to na mè, pak hodi
po nyega berse, doklam gdo nenadòjde.

Dio. Oho! vretigà je chuti: ja idem bér-
zo na moju ztràsu: ti pak chini, kak znàsh.

Czi. (*popràvlyasze*) Vezdami pomozéte
vsze cziganie szvéta ovoga; armè nikaj tak
veszelilo nebude, kak da onoga vkànim,
koi drugém kràde: Ó szvétì Merkursush!
ti Patròn vszèh tàtov y cziganov pomozimi!

Izhod VII. Czigan y Kerchmàr.

Ke. Gdoszi ti? kaj ovde ischesh?

Czi. Gozpone! jaszem czigan, doshelszèm
gledét.

Ke. Dabi kaj vkral? jeli?

Czi. Nigdar toga nemiszléte.

Ke. Á Bog zachuvaj toga od czigana miszliti, nészi ti vetomadné v-Czerju kobilu vkral?

Czi. Bog mé chuvaj! nészém ja nyu, neg' je ona mene vkrála.

Ke. Hahaha! to ti je veksha làs, neg' je Sz. Kràlya turen.

Czi. Vèrujte meni: kaj stimate, dabi ja vezda hodil prez selezneh skorenyh, dabi jù bil vkral.

Ke. Vendar je pri tebi bila.

Czi. Je: ali je to ovak bilo: jaszém ishet chùvat moju kokoruzu: pak da tàta lehkshe videti morem, zlezelszém na jednu verbu, y ondé od dugoga chasza jeszem zadrémal, y z-verbe opal: à na szrèchu ravnosze je pod verbum kobila pàszla, terszém na nyu opal: à onasze zplàshi, pak z-menuu bési, kaj je mogla: jaszém bil v-ztràhu, damé nebi kam drugam zaneszla, y takszémjù ravnal, damé je vendar domom zaneszla, gdészém od ztràha potlam tak zazpal, daszém vez zvon szebe bit: kobilasze je pak na szmetju pàszla,

Ke. No! ova valya: ah ti szíromak! kak je tebe kobila vkrála! kaj pak vezda ovdé ischesh?

Czi. Doshelszém pitat: bili gdo hotel prodati vabcze?

Ke. Kakvé vabcze? kai kanish na mrése loviti?

Czi. Ne ne na mrése: neg' drugach.

Ke. Kakvé anda Vabcze hochesh imeti?

Czi. Péneze, ali Banke, kakvámsze vidi; ar kakvégod péneze ja imam, takvé morem drugomu zvabiti iz sepa, ali ormàra, ali zpod 99 cziganyzkéh lokotoh.

Ke. Kak to, kak?

Czi. No! da vam pokàsem: poztavémo, dabi ovdé (*kàse na hisu Hermenegilda*) gdo bil, koibi vnogo pénèzh imel: pakbi ja hotel, ali vi od nyega nye zvabiti: onda kakovoga god' péneza bi ja v-rukah imel, y bi na nyega nyegove vàbil, takovbimì móral vàn iziti, dabi taki y devet szesnyev zid debel med nami bil.

Ke. Bili pak zato on kaj znal?

Czi. Tuliko, kak vi morete znati, kaj iz toga izide.

Ke. Ala! lépe prìlike onomu zkupczu nekuliko Bankih vàn zvàbiti: - pak kaj stímash, na kakov bi nàchin to moglo biti? ar ti je ravno ovdé jeden takov usuràsh.

Czi. Gdo szvoje pénèze dà, y kuliko dà, tuliko ravno, y takove zvàbiti more.. hoche-te vidéti nàchina?

Ke. Dajda probuj! arszì ti czigan, tebi nikaj nevérujem, neg' kulikotì v-rukah vèdim.

Czi. Gozpone! ni czigan vszaki czigàn; je y béléh czigànov dozti: dà pak vù peldi vidi-te, pazéte (*vàdi iz sepa Banku od 10 fl.*) Glejte, ovo vam je moj vabecz, y ov vam navàbi od ovoga Gozpona takovu Banku,

kakova je ova: (poklekne z-jedným kolénom, y v levi rúki derst z-perztom deszne rúke, ter pika po natléh, govorech) pi pi pi pi! (na to z-drúge ztràni Diogenesh vléche koncza po malo z-Bankum 10 fl. y kada Banka zpod praga dojde do czigana, onjú berzo odlùpi od koncza, y reche proti kerchmàru) ovo je Banka moja! ovo je pak Banka druga od 10 fl.

Ke. (szméjesze od veszèlya v-shake) Hihhi! ov je zverhu Jonasha Sidova: vezda je voda na mojem melinu: chakaj ti, ztari Zkùpecz! vezdaszi ja nadoméztím spote, boj, y onoga dényàra. . chujesh, ja vídim, y postùjem vu tebi jednoga zverhunaravzkoga chloveka: vezda móram véruvati, da je tebe kobila vkràla; ar gdo tè nebi vkral, pokéhdòbh takvu krépozt imash, y zkrovnozt znàsh? hochesh mene délnika vchiniti? ja imam nekuliko vâbczev: zvâbi ti meni na nye nekuliko Bankih od onoga ztaroga zkùpcza, ja ti do szmerti zahvalen budem, y hochusze z-vsàkém' zkúbzti, koitisze podztùpi rechi, daszi ti kobilu vkral.

Czi. Imash kuliko Bankih?

Ke. Imam za vezda jednu od 10 fl. á drugu od 25 fl.

Czi. Andasze paschi po nye, doklam gdo nedojde, koibi nam neprilichen bìl.

Ke. Jaszêm taki ovdé. (odide)

Dio. (izide vàn) No! jabiszi predi bìl dâl pred vszem szvétom v-zùbe plyunuti,

kak szamo pomiszliti, da ti ovoga Lîszjâka y pak vkànish: y vîdim vezda, da bibil mòral po bészno gutati.

Czi. Szamo hitro poztavi ovu Banku nazád: pak hodi na tvoje mézto; on bù vezdaj ovdé.

Dio. Taki taki! (*naztávi nazád pod prag Banku, koju je predi zavlékel, y koncza prepelya vu hisu*) Oho! vre ide! (*zkrijesze nazád*)

Ke. Ovoti je jedna od 10 fl. drùga od 25 fl.

Czi. (*vzeme y reche*) No! vezda dobro pazi! (*chini kak y predi*) pi pi pi pi! (*y kada Banku zgrábi, veli*) Ovo je jedna od 10 fl. (*kerchmar na to od veszèlyâ zkáche, szméjesze tiho v-shake, y grozi-sze Hermenegildu: Czigan pak dela z-drugum Bankum, kak z pervum, y veli*) pipipipi! (*y k-admú h rukam dojde, zgrábijú y reche*) Ovoszû perve dvé, jedna od 10 fl. druga od 25 fl. ovoszû pak druge dvé jednáke: imash josh morebiti koju vishe?

Ke. Imam josh dvè: vszaku od 25 fl.

Czi. Teczi berse po nye, doklam je vréme, y vabczi szvoju horu imaju.

Ke. Taki taki bude ovdé. (*odide*)

Czi. Diogenesh! vezda pak ti chini tvoje, kak znâsh, jaszém vre dovâbil 35 fl. (*odide na drùgu ztrán*)

Ke. Ovo josche im... (*ovédému réch zabégne, szim tam gledì, y pun ztrâha reche*) neg' chegâ je Hudich y z-vabczi, y lovinum odneszel!

Dio. (*izlde ván*) Z-kakvèmi vabczi?

Ke. Nészi videl kakvôga Czigana odovud' iziti?

Dio. Dapache videlszêm tebe, kakszi ti z-Cziganom mojemu Gozponu 35 fl. z-czoper-nem náchinom iz hise zvábil y vkral.

Ke. Nészêm ja zvábil, nego Czigan: pak je vezda z-mojemi y Gozponovemi odishel.

Dio. Tiszî nyegov Ortak bil vu tatbini, tak ja tebe budem dersal, kad je on odishel.

Ke. Ali je y mene vkanil.

Dio. Jeszili imel kakovu szumlyu predi, daté hoche vkaniti?

Ke. Onak nekak.

Dio. Lasesh; ar da ti nebi za ztalno bil dersal, da y tvoje y Gozponove novcze vu ruke dobish, niti mû one perve tak szegurno vu ruke dati, niti po druge josh iti bil bi hotel: negszimû josh y ove doneszel, da ztém vishe Gozponu mojemu zvábiti, y vkra-zti morete: pokéhdôbh anda tebe szamo v-rukah imam, vezda idem k-mojemu Gozponu, y hochumû vszu vashu cziganiu ochituvati: kaj z-toga izide, lehkoszi moresh miszliti.

Ke. (poklekne pred nyega, y ruke zdigne) Ovaktisze molim, szamo Gozponu tvojemu od toga nepovédaj; arszêm drugach zgublyen.

Dio. Nitiszi drugoga vreden; ar vsze, kaj imash, z-posteném náchinom ni zadoblyeno, nego z-szamémi czigania.

Ke. Oyo je moja zadnya czigania.

Dio.

Dio. Y ja szudim, da zadnya bude: arsziszi pri ovoj glavu vtergel (*chinisze kak daché k Gozponu iti*)

Kerch. (*primegd za halyu, y nepuztl*)
Nejdi, proszinté; molimté, szmilujmisze, odprozti mojoj bedazti pameti: na! ovoszúti obodvè Bánke: vzemi jé, szamo mùchi, niti kômu kaj od toga povédy.

Dio. (*vzeme Bánke*) Naj bude! vzemem: ali ne zato, dabi hotel moju vérhozt proti Gozponu prodati, nego da budem vu rukah znamenye imel, z-kojemti budem mogel szvédochiti, akosze kada vishe vu kakovu cziganiu puztish, y ja té vu nyoj zapopàdem: znaj anda, da za vezda mùchal budem, ali tak dugo szamo, kak dugosze ti posteno zadersàval budesh, drugach prez pomiluvànya budem govoril: vezdasze ztani, y kaj berse odhàdyaj, da nasz Gozpon zkup nebi nashel.

Kerch. (*ztanesze, pak z obodvemi rukami za vùhihsze cheshe, y zdihàva*)
Haj haj! prokleta selya moja za pénèzi, na kajszi ti mene napelyala! (*odide*)

Dio. (*szàm*) Ovogaszmo v-béshnu skolu napelyali: ja kriv, ako bude vishe mèzto mèsza kruha vu júhu drobil... hahaha! ovo je jeden lépi nàchin jednoga Czigana po cziganyzki na red pobrati: nebi bìl nigdar miszlil, da ova *manipulaczia* ovoga sziromàka bi mogla 85 fl. mentuvati: to zadnyich nù zdushno: ali morebiti za preprechiti vnò-

ge druge cziganie, koje on zbog pénèzh pri-
praven je vuchiniti, y morebiti za prepré-
chiti potom kakovu neszréchu, vu koju bi on
mogel dozpeti, je hasznovito: aj, aj! vi ne-
szréchni papéri! kakztê vi vnogemu zlu na
szvétu zrok, y prilika... idem vezda okol
po Varashu, morebitisze gdé z-tém chudno-
vitem cziganom zeztánem, damû povém,
kajszmô z-toga szíromàka napravili.

~~~~~

Z p e l y i v a n y e III.

Izhod I. *Ferdinand* (*Hisa Ferdi-
nanda*)

Jaszî pochinka nikak dati nemorem; kuli-
ko pùti ovoga mojega szuszeda zkupztano-
vnika vídim, tuliko mê pùti nekaj obhády,
kak dabimê opominalo, da josche Brata mo-
jega videl budem: oh! kak bi ta vúra szré-
chna bila! ali - Bog znà, néli on vrena dru-
gom szvétu, ali - jelisze vech kada iz Ame-
rike poverne: tesko je to jednomu neszré-
chnomu, nikoga neimeti, komubisze pritu-
siti mogel: vszaszùmê oztavila; Brat, Szin,
imetek, priateli, jedina je josh neszrécha
moja vérna pajdashicza, y ova mort tja do
groba oztàne.. naj bude! szàm szêm, leh-

kosze z-mojum neszréchum pogodim; ar je josche jedina terplivnozt, kojajú tasiti more: z-ovémi pako dvémi jeszem dobro poznan.

Izhod II. *Kerchmár y Ferdinand.*

Kerch. (doderchi naglo, y szim tam zkáchuch krichi) Ó je! ò je! ò je meni! ò je meni:

Ferd. Kaj je? kajtìsze je pripetilo?

Ke. O sziomaski chlovek! ò bogecz, bogecz! na vsze véke petlar.

Ferd. No! kômu je kaj?

Ke. Konyiszûsze nechiji ravno pred nashemi vràti poplashili, y jednomu sziomàku putnomu chloveku potergali ruke, noge, y glàvu.

Ferd. Jeli vendar siv oztal?

Ke. Siv siv: ali nikam nemore: krìchi, javche, plàche z-vszege gerla, kaj more.

Ferd. Teczi, kaj moresh bolye, po kojega Barbéra: naj taki dojde: kozti y kotrige naravna, zavèse, y vràchi, kak more y znà, na moj rachùn: ali-teczi, kaj moresh.

Ke. Po kojegabi ishel?

Fer. Po onoga, koi je naj blisneshi, y naj bolshi.

Ke. Idem po Gulyibrada; on nì tomu zdavnà mojì seni, kadaszûju ochi jako bolele, pijavke na nòsz poztàvlyal.

Fer. Hodi bersé po kojega goder, szame dasze chlovek tak dugo nemùchi.

Ke. Vremû je moja Sena z-ocztom noge zaparila.

Fer. Ah! hodi berse: ali- ja szàm idem- (odide)

Ke. (za nyim) Idem ja, Gozpone! idem szàm, naj oni oztanû.

Izhod III. *Diogenesh*, potlam, *Pazàrovich.*
(*Hisa od pervoga zpelyivanya.*)

Dio. (znesze osznàsene chisme) To je bila kerchmàrova réch: z-kémda pak kaj ima! (gledí szim tam) nigdé nikoga: (nesze chisme vu hisu Ferdinanda, ytaki izide) Tak! to je lépo! hisa odperta: à Gozpona né nutré: móralgâ je pravi kerchmâr nekam odmàmiti: naj bú! ja budem chakal ovdé, doklamsze poverne.

Paz. Gdoszi ti?

Dio. Jaszém, kajszém: à gdozté pak vi?

Paz. Y jaszém, kajszém.

Dio. Takszmô berzo gotovi! jaszém mojega Gozpona szlúga, *Diogenesh*, Imenom.

Paz. Jaszém pak mojega Szlúge Gozpon, *Pazàrovich*, veliki Tergovecz.

Dio. Vezda anda znàm chodva nashe chàzti: proszim, z-chém tersite. *Paz.* Zsitkom.

Dio. Aha! takzté y vi jedna kobilicza zmed onéh, koje orszàga na nikaj metcheju.

Paz. Kakbigâ na nikaj metalí, akomú josh za kruh zkerbimo?

Dio. To je iztina: ali kajmû to haszni, akomû na vashem kruhu ono vzemete, prez chesza nemore kruha imeti?

Paz. Neg' kajbigâ zaobztujn dàvali?

Dio. Ali prekoreden dobichek oszlâbi jezero drùgéh, kada jednoga szamo z-pénezi zasziplje?

Paz. Jeszmoli mi dúsni nashe trúde orszàgu zahman alduvati?

Dio. Toga nigdo nepotrèbuje: ali- vu naj vekshem pomenykanyu gûlyiti domorodczé néje zdusno.

Paz. Gdo je bolye gûlyi: jeli mi tergovczy, ali vasha Gozpoda?

Dio. Vszi jednako.

Paz. Naj bude, da vszi jednàko: ali- gdo krivichnéje? poztavémo, dojdù ladje z-sitkom iz Banàta: Gozpoda taki pitaju za czénu, y potlam poleg ove czéne szvoj sitek tersiju.. jeli to zdushno? mi troshímo po dva mészecze zkuplyevajuch sitka: púte, foringe, kostu y oztala dràgo plàtchamo: jezero neprilikh y pogibelih vsijemo, dokgâ vu orszàg dopràtímo: za tulike anda nashe ztroske, trúde, y pogibeli, ako malo vekshega dobìchka potrebuje, néli pravichno? ali- jeli od one Gozpede pravichno, koja domàchega sitka, z-kmeti szvojemi pridelanoga, y naj dàlye jedno dvé vure vu hambàre! pelyanoga poleg nashe czéne prodàvajú? kak zdushno, y pravichno mogu jednàku czénu z-nami !za szvoj sitek potrebuвати? néli ovo orszàga gûlyiti? paksze josh prez

vszakoga Dushnoga zpoznanya hvàliju, y gizdaju pred drugemi, kadaszû dragshu czenu sitek szvoj opénezi, y nam zamerjaju, da duplitnoga dobichka ischemo, kak dabisze szamém nyim priztojalo szromaske domorodcze gùlyiti - Gozpoda anda nasha jeshu zrok drasini vszéh dugovànyh.

Dic. Zkoro y prav imate.

Par. Ne zkoro, nego zevszema; ar kuliko ih je, koji, akoprém imaju lépu priliku vsza szvoja opéneziti, kajti véndar nyim nigdar dozta ni, y zmiromsze úfaju vekshe czéne, na tulikoszû pohlepni za dobichkom y pénèzi, da chakajuch vekshe drasine rajshi puztchaju szvoja dugovànya pod nikaj prejti, kak priztojnoga dobichka prejèti: ovak im Vîno zeyre, széno zegniye, szlani nasze zchervive, siteksze pokvâri, doklam iz selye vekshega chînsa izta glavnicza pod nikaj prejde - anda vsza drasina od Gozpode dohádyá.

Dic. Vu tom imate prav; ar mûs malo ima, y onomu, kaj ima, nezna drugach czénu, neg' od Gozpode, ali - kada vu várash dojde: vidi najmre, da Purgaricze jajcza prekuplyujú po 4 za grosh, à tersiju po dvě: onda niti on drugach nego po dve dati nèché: - vidi, da Gozpoda prodávaju czent maszla po 55, y 60 fl, takgâ niti on nedá od 10, 12 groshih - vidi, da Gozpoda Urbarialzke kopune po 12, 14, 16, groshi czéniju: niti on szvojéh drugach nedá.. ar kakoy Privilegium vekshi moga imeti Gozpoda du-

govànya szvoja dragshe tersiti, kak mùsi?
à gdosze vendar proti drasini naj bolye túsi?

Paz. Gozpoda, koja nemogu nigdar za-
dozta prodati.. túsimosze, da nasz ostarjà-
shi nemiloztivno gúlyiju: tomuszû Gozpoda
kriva; arim Arendu vszako léto vishe zdise-
ju, y nigdarim nì dozta: anda mórajú y o-
starjàshi gledeti, da kvarni nebudù, y szvo-
ju Gozpodu zaszìtiju.. vszemu anda czéna
y drasina dohádyà od Gozpodè; ar mùs y
malo za prodati ima, y ono, kaj ima, kada
mù je za stibru, karminu, ali szvatbu po-
trébno, y szila, lehku czénu prodà: reczé-
mo, kaj je pravo: v-potrèbòchi jeden z-dru-
gem túlyi: à pri moshnyi jeden drugoga gù-
lyi.

Dio. Ali to ni pravo!

Paz. Krivo ali pravo: mi dva szvéta ne-
popràvimo.. povèdy ti meni, jeli Gozpon
Miribul doma? imam z-nyim nekaj oszebuj-
noga govòriti.

Dio. Poznategà? *Paz.* Kak ti mene.

Dio. Tak mòrate y vi malo dobra biti. *Paz.*
Zakaj?

Dio. Kajti je on zkúp y prezkùp: koi je
pako zkùp, nyemu je vszako zlo, y vszaka
krivicza lehku czénu.

Paz. Toga nevéruj! dapache je dober;
gdé vidi haszen, potrèbòchu, ali szilu, je
y razszipno daresliv: da pako za nikaj nedà-
je, y nerasztéplye, ima prav.

Dio. Alisze nevúschi najézti.

Paz. Kajti je maloga obroka.

Dio. Ali kak more sivéti?

Paz. Kajti je tak privchen.

Dio. Ali - ja nészém privchen: pakmi véndar nedàje, kak opravu y 5 fl. na mészcz za kostu.

Paz. Kajti té hoche privchiti, da z-malem zadovolyen budesh: y miszli, dabi zlo potroshil, dabi vishe imel.. medtém toga budi szeguren, datì pri nyem zgublyeno nebû: dapache kada haszen tvoja potrebuvala bude, pri nyem duplit vishe, kakbisze nadéjati mogel, zpravlyenò najdesh.. meni véruj! argá dobro poznam.

Dio. O Gozpone! ako je tak, jaszém za izto zlo szùdil od nyega: ali vezda za nyegovu szlusbu idem vszemuszvétu na mejdan.

Paz. Tomì je dràgo: ali pazi, da od toga múchal budesh, doklam vrémé dojde tebe zahvalnoga zkazati.

Dio. Gozpone! ja budem vu tom poszlu szlép, gluh, y ném.

Paz. Jeli ovo nyegvá hisa?

Dio. Je ovo: (*ide nuter Pazarovich*) ovo je jeden zmed tulikéh, koje poznam, postenoga szerdcza tergovecz; ar iztina y tergovecz nikak neszlàsù zkupa.

Izhod IV. Pohàbi y Diogenesh.

Poh. Neznam, jeszemli prav doshel, ali ne?

Dio. Véra! neznam niti ja, doklam nebudem chul, gdoszù oni, y koga ischeju.

Poh. Jaszém Vrachitel, koiszém k-jednomu szim betesniku zván.

Dio. Tomi je jako drago chuti, daszûtak marlyivi: oni mórāju chizto novi vrachitel biti.

Poh. Zakaj?

Dio. Kajti novi Vrachiteli jeszu jako marlyivi, doklamszû josh pri malom imetku: ali kadaszû vre nekuliko vrémèna y betesnike, y szvoju moshnyu vráchili, y ovu vre dobro naterpali, ondabi mòral chlovek po nye hintove poshilyati, pak barem 10, ali 12 ezekinov napervo dati.

Poh. Mladi Vrachiteli mórāju vszigdar marlyivi biti, dasze berse prakszisha navchiju.

Dio. Tak zato, dasze pri szvojéh betesnikih szvojega prakszisha vuchiju, mórāju ovi nyim dobro debelo plátchati? pak doklam oni pri betesnikih szvojega prakszisha ischeju, za toga szmert nye najde: kaj pak stimaju, kak dugo ov prakszish terpi?

Poh. Kakszû betesniki, y kakvé fèle betegi.

Dio. Jabi miszlil, dasze on najbolye szvojega prakszisha navchi, koi jedno grobje napuni.

Poh. Proti szmertì néje vrachtva.

Dio. Ali je proti betegom: lépo hválim, dasze bude gdo prakszisha nad menum vuchil; ar pri vszákóm prakszishu mòra chlovek vechputi fúlyati: ako anda Vrachiteli pri betesniku fúlyaju vu szvojem prakszishu,

kak budû znali pomochi onomu, kajszû pohabili? vrachenye betegov je jedno veliko dugoványe, koje ne praksisha, nego pomoch potrebuje: y za ovu pomoch vrédno je, dasze Vrachitelom plátcha: ali za praksish móralibi Vrachiteli betesnikom plátchati, nad kojemisze vuchiju; ar saloztno zaizto je, da betesnik Vrachitelu z-moshnyum plátchati móra, dasze je on pri nyem vráchiti vuchil, y vnogi takaj z-sivlénym platiti, kajtisze ni dobro zvuchil.

Poh. Nemorash miszliti, da takovi Vrachiteli bi tak malo v-glávi imeli, da nebi znali pomochi; ar zaizto niti ime Vrachitela, niti szvédochanztvo szvojega znánýa bi zadobili.

Dio. Ó Gozpone! na píszmu more vno-go ztáti: ali jeli vsze ono iztína? pak jelisze vszaki poleg onoga ravna?

Poh. Akosze taki vszaki y neravna, Vrachitelusze vendar móra vsze prestimánye dávati; ar vu Sz. Píszmuztojì: *Postuj Vrachitela zpog potre'bòche.*

Dio. Anda zbgog potre'bòche, ne pako zbgog znánýa nyegvôga? ali menisze vidi, da je Sz. Pavel Apostol negdé vu Sz. Píszmu takaj rekel: *Postuj Vdovicze*: pak je taki pridal: *koje prave Vdovicze jeszu*: tak szùdim, dasze y ono tak razmeti móra: *Postuj Vrachitela, koi právi Vrachitel je*: to je: koi zná, y tersziszze betesniku pomochi.

Poh. Á koi je Vrachitel, koisze nebi ter-
szil pervich iz lyúbavi blisnyega, potlam za
szvoje posténye?

Dio. Ali pri vnogeh lyúbav blisnyega je
tulike czéne, kulike koztanyichka shezticza:
y dasze lyubav blisnyega nebi od nyegove
moshnye pochimala, nebi zaizto negdé dru-
gdé prestimánya imela, kak pri onéh, koji
ztarinzke péneze zprávyaju.

Poh. Á koi je, koi nebi hotel iz lyúbavi
blisnyega betesniku pomochi?

Dio. Ali koi je, koi ovoga czilya naj per-
veshega néje imel, kadasze je vráchenya vu-
chiti pachel, da, kada on betesnikom pri
zdrávju, ovi nyemu pri moshnyi pomágali
budú? y zatoszi vszigdar Vrachiteli vekshu
zkerb y trúda pri oném betesniku vzemeju,
od kojegasze moreju nadéjati vekshu plát-
chu: odkudsze lehko vídi, da ne lyúbav bli-
snyega, nego lyúbav nyegove moshnye Vra-
chitela marlyivoga chinì; ar práva blisnye-
ga lyúbav proti vszakomu jednake zkerbi y
trúda biti bi mórala, ako je bìl právi czily
znánya vráchenya.

Poh. Misze z-nikém za vráchenye nepo-
gádyamo, niti potrebujemo kakovu plátchu,
nego nyu zpúztchamo na vòlyu betesníka.

Dio. Pravje! ali náchina véndar imate iz
betesníka zvabiti vishe púti vekshu plátchu,
kak je bìl vash trúd vréden, ali izti beteg
potrébuval,

Poh. Toga náchina ja josche neznam.

Dio. Dobro bi bilo, da gâ niti oni, niti drugi nebi znali: medtém toga ja móram povédati, da szâmi preszudê, jeli nì zkrovno intereszêran (kak govorê) najmre: je pozstavémo betesnik jeden vu rukah Vrachitela vno gém jako poznan: ovoga razkrichi on, da vu pogibelnom betegu lesi, akoprém niti deszêtu ztràn ni tak betesen: odovud ima dvojverztnú haszen; ar lehkò betesnika berzo zvrâchi, y z bog toga ima hvàlu povszuda, da je pogibelno betesnoga tak viteski pomogel, y od iztoga betesnika dvojverztnu plâtchu: ako pak vendar pripetisze kak betesniku vumréti, nebojisze ogovorov; argâ je vre predi razkrichal za pogibelno betesnoga.

Poh. Ov nâchin je múder; ar dvojverzt haszni Vrachitelu.

Dio. To je: alimû betesnik vumre, ali ozdrávê, on vszikak plâtchu szvoju ima, nitisze; môra spota bojati.

Poh. Doksze mi ovdê pregovârjamo, moj betesnikszi morebit gorshe chûti.

Dio. Zatosze ni trêba bojati; ar je vre morebiti drugomu v-rukah.

Poh. Tomi nebi drâgo bilo.

Dio. Zakaj? dabigâ oni mort' berseje pomogli?

Poh. Ne szamo to, nego y drugach né lépo vu Vrachitelih prebirati, kakti v-hruskah.

Dio. No! vidiju, kakim pak iz rechih ovéh lûche vâñ gizdozt y nenâvidnozt.

Poh. Ne to: nego kada betesniki Vrachite-
tele preményaju, onda vszigdar lyúdi od
perveshéh Vrachitelov zlo szúdiju.

Dio. Ako lyúdi od nyih zlo szúdiju, szà-
miszûszì krivi: ar zbog nenavidnoztineterpé
drugoga Vrachitela poleg: gdé, dabi poste-
noga szerdcza bìli, y berseshu pomoch be-
tésnika, ne laztovitu haszen seleti, szàmibi
josh mórali druge Vrachitele pozvati, da,
kaj jednomu na pamet nedojde, drugisze
zmiszli.

Poh. Pak dabi ovakov betesnik vumerl,
gdobi onda hotel kriv biti?

Dio. Dabi pak vu nyihovéh rukah vumerl,
gdobi onda kriv bil?

Poh. Ja szàm.

Dio. Pak kakovobi nyihovo drugo zpri-
chávanye bilo, kak, damú ni pomochi bilo?
to je od nyih zbog nyihove nenavidnoztí: à
drugibimú morebiti bili pomogli: zaizto zrok
ovakov, zbog kojegasze nebi Vrachitel k-
betesniku zval, nego dagá oni szàmi vrachi-
ju, y szàmi odgovàrjali budú, je chizto pre-
vzetén y betesniku takaj jako skodlyiv; ar
nészú nit oni vsze znànye vrachenya pozo-
bali, dabisze mogli prevzetno úfati, da, a-
kogá oni nezvràchê, nitigá drugi nezvràchi:
pak y dabi vsze znanstvo vrachenya na per-
ztiñ imeli, mogulisze zanezti, daim pri tom
szrécha poszlùsi; ar pri vràchenyu betegov
szrédiye znanye, velika szrécha je vnogo
hasznoviteshe, kak veliko znànye, mala
szrécha.

Poh. Ali vendar, koi veliko znànye ima, moresze pri betegu berse znàjti.

Dio. Ali moreli vszigdar betega, y izti koren od betega znàjti, y zgoditi?

Poh. Ako Vrachitel taki nezgodi betega, zato more probati, y vrachtva menyati, doklam najde pravo vràchtvo: onda bude y betega znal.

Dio. Doksze vràchtva ményaju, y probaju, za toga zvekshinum betesnik vumre: y koi je josh neszréchen za betega zgoditi, dvojverztno betesnika na nikajmetche: pervich z-premenyanyem vràchtvih za beteg pogorshati do izte szmerti: potlam mûsze y veliki ztoshki na nehasznovita vràchtva zrokújû: ter ovak poleg velikoga znànya vrachtva menyajuch, zmûchisze betesnik vu télu y moshnyi na 50 ali 100 fl. gdé bigâ drugi poleg verle szréche v-kratkem vrémenu zkvárom 10, 15 fl. zdigel: y zato bedazto je zamérjati, daszi betesnik polehschiczu ischuch vishe Vrachitelov dozove.

Poh. Ali jeszu y betesniki vnogi szitni, y szvojvolyni.

Dio. Kajti néma vszáki dár terplivnozt: zato mórajû zdrávi z-nyimi terplivnozt imeti, y z-lépém náchinom nevólyu nyihovu lehkotiti; arztanovito dobra, lépa, y veszelá réch Vrachitela pri betesniku vnogi pút onu suhkòchu vràchtvih, y betega potishi: á koi je betesnik, koibi hotel zvun onéh

suhkéh napítkov josh grobianztvo od Vrachitelov podnáshati? y zbog ovoga josh nyim plátchati?

Poh. Jaszém vre szit tvojega Prodechtva.

Dio. Naj nezamériju, akoszém ih mogel z-iztinum zbantuvati: medtemtoga Vrachitele prestimávam, y vszega postènya vrédne dersim, koji najmre k-znanyu szvojemu y pravednu lyúbav blisnyega prilosiju; arsze od ovéh velike haszne vsze obchimztvo nadéjati more.

Poh. Gdé je moj betesnik?

Dio. Najmi vu tom nezamériju; ar niti znam, gdo je betesen, niti gdoih je szim poszlal, ali zvál.

Poh. Ovo je z-chloveka norcza delati: naj bude! drugi pùt budem zpametneshi.

Dio. To je: datesze predi jedno tri pùti prosziti, negsze k-betesniku potrùdite po navadi.

Poh. Tak ravno. (*odíde*)

Dio. Szréchen pùt! - no! néli chlovek jedna naj szziromakesha ztvár na szvétu? doklam je zdrav, vsivajugá priateli, preganyaju nepriateli, vszakojachkagá pripetchènya múchiju: neszréchagá tere: kad je betesen, gúlyijugá Vrachiteli, Barberi y Apotekari.

Izhod V. *Hermenegild, y Pazárovich.*

Herm. (*izidùchi iz hise z-Pazárovichem velí*) Ako anda, kakszém rekel, ne-

zeznam za nyega po novinarih, drugoga vech náchina nebû, kaksze úfati, dasze barem na drugom szvétu zeztánemo.

Paz. Pod ovem Imenom y Pridovkom, kakszém im rekel, za nyega nigdar nezeznaju, nego idem ja vezda taki k-novinaru, y napishem z-pravemi Imeni y Pridovki, gdo koga ische: y naj budû szegurni, da, ako Brat nyihov josche sivé, za nyega zeznaju: medtemtoga budem y ja píszal mojemu znan-
czu, y naj vérujû; on z-onem szvétom Korrespondencziu ima, odonudsze dá informerati, jeli vre prek linie tam preshel, ali né.

Herm. Proszim anda za nashe ztáro znan-
nye, naj chiniju, kak szûdiju, da jenaj szegurneshe: ja zaizto vszigdar hochu biti zahvalen.

Paz. Druga zahvalnozt, kak priatelztva ztalnozt mene veszelila nebude. (*odtde*)

Herm. Naj bude! hochu videti, kaj iz ovoga drugoga oglasza izide.

Izhod VI. *Hermenegild y Kerchmár.*

Kerch. (*dojde naplo, y zaszoplyen od veszè'ya kríkne*) Ó! hvála vishnyemu, daszû y pak zdravi, y friski.

Herm. Gdaszém pak betesen bíl?

Ke. Pred jednum vurum chulszém, daím je na jén pùt velika tesína doshla, y daszû na pol mertvi na zemlyu opali: jaszém pun

ztràha derchal, kajszém mogel, po Vrachi-
tela, y komajszém nashel Pohàbia na Pilearu
y nyegaszém k-nyim kaj berse poszlal.

Herm. On je bedàk, koitè je tak vkanil;
tiszì pak josh vekshi norcz, daszi na pervu
réch véruvál, y hotelszi vzèti onu zkerb, ko-
ja na té ni zpàdala. (*odhàdyajuch tiho z-
szobum govori*) razmem ja, kam to czilya.
(*odide*)

Kerch. (*gledi za nyim, y zkimàva-
juch z glàvum velì*) Vszaki drugi posten
chlovek bimì barem zahvàlil, daszèmsze za
nyega zkerbel: ov mé je pak josché zespò-
tal.. néli ovo beszni zkupòritecz, ovo ni
chlovek, ovo je Kalmuk, Luczifer - stimal-
szém, damù ovak zvàbim kakvôga novcza,
damì barem na zahvalnozt trùda naplatì: on
pak grobiàn nekakov je mé obpszuval, y
norczem ozval: ni zahmàn, da je bìl vu A-
meriki med onemi Peszoglavczi, koji za do-
bro zlo vràchajù, y mézto plàtche blisnyega
pojédù: odvezdamù vech nebi hotel nikakvé
pomochi vchiniti, ali poizkati, dabi takì
vczerkàval pred menum: vezdamisze je tak
zameril, dagá nikak neterpim.

Izhod VII. *Ferdinand y Diogenesh.*

Ferd. Neznash, kak je onomu sziromaku?
prigledàvaj ti vishe pùti k-nyemu; ar misse

vidi, da Barbér, kojega mûje Kerchmâr dopelyal, z-nyim baratche, kak dabi Bivola v-rukah imel.

Dio. Ó tomusze naj nechúdiyu; arîm je pri ovéh malo fine ruke; tak betesnika po poztelyi premetcheju, kakti Meszâri bràve, kad jê kolyû.

Ferd. Ti szamo pazi, pakgâ opomèni, da ima vu rukah chloveka; najmû nezavdàje vech muke, kak imà.

Dio. Toim malo hâszni; arîm oni na jednu réch imaju zto grobianzkéh odgovorov: negjê mòra chlovek jako gladiti z-réchi, y hvàliti, ondaszû nekuliko miloztivneshi: drugachim tak betesnika kristeriju, damû vsza chútenya zabegnu: najmre pak, akosze chlovek naméri na one, kojiszû negda pri taborzkh Spitalih bili; ar oniszû, od kojéhsze veli: *Nikakove Vére, niti miloszerdnozti ni pri onéh, koji za orusjem ideju.*

Ferd. Ovakovi bi pak mórali vnogo znati; ar imaju priliku vszakojächke betege vràchiti.

Dio. To je prav: ali kaj, da vsze na jeden náchin vràchiju!

Ferd. Kak to? *Dio.* Z-glâdomna szmert.

Ferd. Ah! to je kervolochen náchin.

Dio. Ali je viteski; ar akosze je Laudon tak dobro dersal, da je nepriatela 3000 poginulo: oviszû vu Spitalih josh bolshi vitezi bili; arszû szegurno po 4, 5 jezerh domàchéh Vojnikov potùkli: ako je on nepriatel-

zkoga gràda z-gladom predobil, oniszû z-gladom czela grobja napunili: pak akoszu mór-
 rali kam Spitala prenàshati, takszû sziro-
 masko lyudztvo na kola naterpali, kakti Ur-
 barialzke kopune v-gàjbu: pak dokszû do
 mézta doshli, komajszû poloviczu dopelyali.

Ferd. Kajchêmo! totu ni pomochi: szamo-
 ti pazi na mojega betesnika. (odide)

Dio. To bude vre moja zkerb: ali predi
 véndar mòram josh na postu iti.

Z p e l y í v a n y e IV.

Izhod I. *Diogenesh szàm.*

(donesze vre oznàseniu opravu obodvék
 Gozponov, vszaku vu jedni rùki, y v-
 vszàki rukilizta, opravu dene na ztolek,
 pak lizte preglèda) To je chudnovito!
 vszàki zmed ovéh dvéh imel je lizta vu sepu:
 hochu malo pogledati, na koga zpádaju: ne-
 bilijê pak raznàshati mórál: (chtéje jedno-
 ga) Ovo pìszmo zpáda na Gozpona
 Szvétloglasza Tolnachnika Kralyevzko-
 ga, koi vu imenu Petra Lyùbimira Bra-
 ta nyegovoga Pavla Lyubimira izizkà-
 va na izvershènye... Vidish, vidish! ja
 nészêm znal, da vu mojega ztaroga Gozpo-
 na Pershoni Kralyevzki Tolnachnik je.

on ne: *Miribul*, nego: *Szvétlóglasz* zove-
 sze.. (*chtéje drugoga*) "Zpizanye czé-
 loga *siulènya* *Paula Lyubimira*, *koi*
Brata szvojega, *Lyubimira Petra* po
szvétu ische, *zpadajùche na Gozpona*
Milomajkovicha *mojega priatela*,.. O-
 voga *lìzta* *moj Gozpon* ali je *szàm* *pìszal*;
 ar je *zkoro nekak jednàko pìszmo*: *aligà* je
ztoperv *vu ruke* *dobil*, *dagà* *predà* *tomu*
Gozponu Milomajkovichu; *arsze* *on szàm*,
Bogmé! *tak nezove*: *medtemtoga* *menisze*
vendar chudnovito *vidi dugovànye ovo*: *dva*
Brati zìzkàvajusze *po szvétu*, *y od ovéh*
dvéh pìszma jeszu *vu sepih* *mojeh Gozpo-*
nov: *obodva vèndar druga Imena*, *y Pri-*
dovke imaju: *Bose!* *kajda vre iz ove* *zkro-*
vnozti izìde! *jelìsze gdé* *ti Brati znajdù*, *ali*
ne? *dalko med szobum* *nemórajù* *biti*: *ter*
vèndar takov *je med nyimi zàstor*, *dagà* *ni-*
kak predréti *nemogu*.. *ovo ravno szad ne-*
gdo szim ide, *y jaszèm* *na szréchu z-délom*
mojem gotov. (*pobìra opravu berzo* *y*
lìzte *vu sepih* *premeni iz naglozti*, *o-*
prave po hisah raznesze, *y takìsze po-*
verne) *Nu!* *szadaszèm vsza pripravil*, *y*
zesznasil.

Izhod II. *Hermenegild*, *y Diogenesh*.

Herm. *Vezda vech drugoga nàchina nì,*
kak Domovinu opet oztaviti.. *Diogenesh!*
jeszimi vszu opravu osznàsil? *chez malo vrè-*
mena nakanìszèm odhàdyati.

Dio. Tobi anda bilo, kak dabi hoteli vumrėti; ar iz Zemlye doshli jeszu y tam pojti môraju.

Herm. Nemàrim, akomì y na takov nàchin putuvati bude; barem jeden pùt vu pòchinek dojdem.

Dio. Komu pak mene oztàviju?

Herm. Zatészém tak dobro obzkerbel, dati nebù potrebnò po ludzkéh szlusbah hodi: szamo pazi, kak sivel, troshil, y gozpodaril budesh.. kada ja na odhodku budem, dobìsh tvoje, kajszémti pripravil.

Dio. Alisze ja nikak nemorem vpùtiti, dabi oni kam ishli; ar josche za Brata nészù zeznali: pak kajbi im hasznéli tuliki trùdi, y po novinah obznanki, akobi predi, kak je potrèbno, hoteli oditi?

Herm. Neg' kaj hochu? Domovina moja je meni tak jalna, dami taji, y pred menum zkriva onoga, kojemu dopuztìla je, da je z-lyùbavjum y rodòm Brat moj: nì anda nàchina drugoga, kak nazàd vu Ameriku oditi, kadé barem onoga míra vu szerdezu ehutil budem, da nitimì je ona Domovina, nitisze vu nyoj Brat moj zadersavati mòre.

Dio. Ako pak za Brata zeznaju?

Herm. Onda nejdem.

Dio. Ali, akosze za nyega zezna, dok oni putuvati budù?

Herm. Onda ali on k-meni, ali ja k-nyemu dojdemo.

Dio. Pravo! onda y ja putuvał budem.

Herm. Hochesh vezda z-menum iti?

Dio. Onda im povem, kada na odhodku budeju; arsze ja naj lehkshe na pùt zpràvim.

Herm. Tak dobro! chez nekuliko dòn odhádyali budemo. (*odide*)

Dio. Oho! to je y ov szvojega Brata zgubil: to je chuden Orszàg, gdésze Brati zgubivaju, paksze nàjti nemoreju.. nebili zrész pak ovi dva, koji szvoje Brate izizkàvaju, ovi izti Brati bili? tobi lépo bìlo: tak blizu zkupa, pakbisze tak dalko zizkàvali.. moglo bi biti: ali- jedensze zove *Miribul*, drugi *Burimil*: toszù dalkø razlùcheni Pridovki.. hochu ja véndar zkrovno zezvédati, morebit dojdem ja y onèm liztom, y tomu na konecz.. à to nemore biti, dabi ovi dva Brati bìli; vendarsze vszaki dòn vídiju, paksze nebi poznali: tobi vech kak chudo bìlo.

Izhod III. *Ferdinand y Diogenesh.*

Ferd. Dobro, daszi ovde! jeszi bìl pri betesniku?

Dio. Jeszem: onszì bolye chùti, y rane-mù czélè: drugach ima vsza potrébna: y Kerchmàrmù dvori kakti Bratu.

Ferd. Tomé veszelì, da je tak zkerblyiv, y marlyiv: y jasze terszil budem nyemu naplatiti trúde nyegove.

Dio. Y Sena kerchmàrova takmù z-juhami dvori, dabisze mogel kùpati vu nyih.

Ferd. Y ona nebude pozáblyena.

Dio. Barbér, kulikoszém zpazil, taksze zadersáva, dasze betesnik tusiti proti nye-mu zroka nebû imel; szamo da je jedno malo lén vu pohádyanyu.

Ferd. Kajtisze, znamdar, zanáša na dobre lyúdi, kojimû dvoriju: y to je szrécha betesnikova: rechesh Barbéru, najmì kontu napravi, dagâ zplatim.. jeszimì zesznásil opravu?

Dio. Morebiti kániju y oni putuvati?

Ferd. Naj lehkshe; arszém vre vnogo léth ovdé prez vszáke haszni.

Dio. To je iztina, dabi mi bili vu ovéh létah od várasha do varasha putovali, bi vishe v-sepu imeli; arsze nebi na takove priatele namériti bili mogli, kojibi nasz do koztih oglobali, y potlam kakti osmeknyenu lémònu zahitili, y morebit vre vu tom vrémenu bìlibi za Brata zeznali.

Fer. To je iztina: ali vezda je vre zahman!

Dio. Kajsze nashega ztálísha szada dotiche, je zahman; arszì drugach nemoremo pomochi, kak ove male oztanke mertuchlivo vusivajuch.. ali mene na mìrom nekaj obhádyá, kak dabi mì gdo vu vúho priseptával, da mi josh szréchni budemo, y za vsze zeznamo, kaj nam je znati potrebno.

Ferd. Takvé izte miszli y meni dohádyaju: ali prez haszne.. medtémtoغا pri ovakovéh miszlih josh ovu jedinu szlázt imam,

najmre úfanye, koje vszakomu neszréchno-
mu na tuliko je hasznovito, dagâ z-dobré-
budúchem batrivi.

Dio. Ovaksze y meni pripetcha, pak si-
vem hajda: y takmi dán za dněvom prehá-
dya, da nechútim zlo, akoprém nijeden dán
ni bolshi.

Ferd. Terpi, kak ja, pak lehkshe podne-
szesh nevolýu.

Dio. Takvá Mediczina je proti vszaki ne-
vòlyi, to je iztina: ali Mediczine, kojeszú
proti vszakomu betegu, ili: kak govore:
uniuczal: jeszu chizto male, ali bolye: ni-
kakvé haszné.

Ferd. Ako nepopravi, barem nepokvári
betega.

Dio. Tu jedinu krépozt josh nahádyam
vu tom, y drugu nikakvú.

Ferd. Budi anda z-nyum zadovolýen.

Dio. Kadaszi chlovek nikak drugach po-
mochi nemore, ondasze prime Fraterzke
krépozt, koju zoveju: *Patientia*: pakszi
krépozt ovu napravi iz potreboche, y to je
zadnye vszéh nevolynéh vtekalische. (*odide*)

Ferd. Drugach ni na szvétu.

Izhod IV. *Shundibundi y Ferdinand.*

Shund. Szrécha, daih nahádyam, Go-
zpone! dobre glásze imam, dobre glásze!

Ferd. O szréchna vura takvéh glászov:
jezte vre zeznali za Brata, ali Szina, gdé-

sze zadersávaju? povédytemi berse! nestentajte! nemúchete!

Shund. Za Szína pod nikakov náchin zeznati nészém mogel, kuliko god' ovdé zpitával jeszem; ar josche iz ovoga mézta níkam nészém ishel: nego za Brata nyihovoga chtélszém vu nóvinah, da nekakov Herme-negild Miribul ische Brata szvojega: nebili ta izti Miribu! morebit nyihov Brat bil?

Ferd. O dragi priatel! toszém izto y ja chtél: alismô mi dalko razlúcheni: ja najmre od Miribula, á on pako od Petra Lyubimira: ni nasz jedna Mati rodila; arszú ovi Pridovki y Imena vñogo razlúchena.

Shund. Morebitszi je on predel Ime y Pridovek, kak y oni?

Ferd. Ako taki: ali kadaszi Brata ische, móralbigá izkati pod Imenom y Pridovkom, pod kojem Brata ima; ar z-takovém Pridovkom Brata pravoga nigdar nenajde.

Shund. To je prav: ali gdo zná, jeli ni on pravi nyihov Brat? y iz kakvôga zroka ni hotel pravoga Pridovka podpíszati?

Ferd. Y tobi moglo biti: ali pak od moje ztrani bi prevzetno bilo, hotetisze dati za Brata onomu, od kojega szeguren nészém, jeli pravoga Pridovka podpíszal, ali ni; ar ako ni pravoga podpíszal, jabigá za Brata krivo potvoril; pokéhdobh neznam pravoga Pridovka; ako je pak pravoga podpíszal, nebi posteno bilo, mene nyemu za Brata izdati, koi niti z-pravém niti z-predenjenem Pridovkom k-nyemu neszlísham.

Shund. Jabi vendar ishel k-nyemu : pak bigâ popital : jeli to nyegov právi Pridovek, ali nì? kakmû je Otczu y Materi Ime bilo? gdésze je rodil? gdé, y kaksze je odhránil? kud' je hodil? némogùche, da, ako na vsza ova pítanya pravichno odgovarjal bude, nebi zeznali, jeli Brat nyihov, ali nì: ako pak pravichno odgovarjal nebi, tak mòra neka-kov vkanitel biti.

Ferd. To je vsze prav: ali kakovu ja szloboschinu imam, alibiszì vzèti mogel, nyega zpitávati?

Shund. Onak z-priatelztva zdalka, y kak-ti mímo iduch mòglibigâ pítati.

Ferd. Moj drági! z-tém ja chizto malo, ali nikaj nebi hasznuval; ar je on chlovek, koi vnogo muchí, nigdar nikam nejde, y taksze dersí, kak dabisze na vesz Szvét szer-dil - kakbi anda ja nyega prevzetno zpitáva-ti mogel, koi vre tri léte z-nyim pod jedném krovom ztanùjem, ter véndar vszega zkup komaj deszet réchih z-menuum je potroshil.

Shund. Chudnoviti chlovek!.. hochu ja anda szám k-nyemu iti, y nyega zdalka zpitávati, morebiti kakvû takvû réch híti, iz kojeszze kaj navchiti budem mogel: szamo vezda idem na postu pogledati, da chùjem, kakove novine doshle jeszu: morebiti y vu nyihovém poszlu kaj zeznam, potlamsze pak taki povernem, y k-nyemu pojdem.

Ferd. Morebit vi vu jedném y drugem poszlu szréchneshi od mene budete.]

Izhod V. *Kerchmâr y Ferdinand.*

Ker. Gozpone! nash betesuik vre je na tuliko k-szebi doshel, dasze more vpirajuch na paliczu po hisi zprejti: y zato poszlal je mene k-nyim pitat, akobi nyim prilichno bilo, dabimû dopuztili pred szê dojti, da vidi, y pozna Dobrochinitela szvôga, y da nyim zku-pa zahvâli.

Fer. Zaizto vezda nikak pripraven nészêm nyega prijèti, y od nyega kakove hvâle poszluhnuti: negomû reczi, naj josh malo pochàka: doksze bude mogel vu szvoju nogu vupírati, y onda ja vréme najdem, vu kojemsze z-nyim zpominati budem mogel; ar vezda zevszema drûge poszleimam. (*odíde*)

Ker. Jeli ovo gizdozt, ali zaiztinu poszlov velikòcha, naj szûdi, gdo znà: medtémtoga jamû odgovora ovoga odneszem, da znà, daszêm poruchka nyegovoga zvershil.

Izhod VI. *Hermenegild szâm.*

Vreszû tri léta zminula, da szamo vu ovom méztu zvédyavam za Brata mojega, nitiszêm véndar tak szréchen, dabi kaj naj menshega zeznal: zato vech drugoga náchina nevidim, kak jednu poloviczu imetka mojega vu obchinzku zpràvu dati, da, akobisze kadé on, ali nyegov odvetek znashel, predati mûsze bude mogel: akosze pak do 30 léth zmed ovéh nigdo nebi znashel, dasze vez kapital na odhrànenye szromaske détcze o-

berne: drugu pako poloviczu odneszém z-
 menum vu Ameriku, kamszêmsze povernuti
 nakãnil: zato anda vre vsza pripravil jeszem,
 y ovoga lizta (*ische po sepu lizta, y ka-
 dagã zvãdi, oszupnesze, y veli*) Kaj je
 to? ovo ni moj lizt- ovo ni moje píszmo:
 kaj to biti móra? odkud' je ovo vu moj sep
 doshlo? (*chtêje*) Ovo píszanye zpada na
 nekoga drugoga: "Zpíszanye czéloga si-
 vlenya Pavla Lyúbimira,, (*zkerblyivo
 govori*) kaj kaj? Pavla Lyubimira? vém
 je to Brat moj! (*chtêje dalye*) "koi Bra-
 ta szvojega Petra Lyubimira po szvétu
ische,, ah!" zpadajúche na Gozpona Mi-
 lomajkovicha priatela mojega,, jeli ovo
 po czoprii, ali po Nebezki naredbi mézto
 lizta mojega vu sep moj doshlo, to naj Bog
 znã.. ah! Brate lyublyèni! da je tebi znano,
 z-kulikum zkerbjum y ja tebe izizkãvam,
 kuliko puti za tobum zdehnul, kulike szúze
 zpuztil jeszem, ter vendar nikak za té ze-
 zvédeti mogel nészém: y nut! vezda najen
 pút po jednem chudnovitém nãchinu ovo
 píszmo vu ruke meni je dozpelo: ah! nemó-
 rash niti ti dalko biti, da ovu zkrovnozt
 pred tobum izrayen meni vu ruke jeszi po-
 szlal: (*odzãd lúche Diogenesh*) ò szré-
 chna vura! szréchen híp, koimî nekuliko
 vendar moje salozti od szerdca mojega je
 obãlil.. naj bude! hochu terplivno chakati:
 morebit kaktigod' píszmo ovo szada vu ru-
 kah, tak y Brata mojega na jeden pút vu
 naruchaju mojem zpázim.. ò ti szréchen

Proroki (*kushne písztmo*) dohodka Brata
mojega! hodi z-menim nuter vu szamòchu
moju, ter mē obatrivi vu tuliki tugi moji!
(*Diogenesh odzad zmirom poszlùsha:*
y kada on odide, vàn izide)

Izhod VII. *Diogenesh*, y potlam
Gulyibrad.

Dio. Brátja Szvéta ovoga! vze miteszi
peldu zavezov Bratinzke lyúbavi, kojém
niti szrécha niti neszrécha naravzko nagnye-
nye proti szebi zadushiti nemore: ov, koi
vishe ima, z-oném délyiti seli, kojemu szré-
cha menye je privuschila: on pako ovomu
nenaviden biti nezná: niti je mogùche, da-
bi ali ovoga oholnozt, ali onoga pohlepnozt
na to nye dopelyala, dabisze oduriti: ali ker-
vi szvoje véze zatajiti mogli.. ò! dabisze on-
da barem vnogi szvéta ovoga Brati zmiszlili
na peldu ovéh, kada zbog jednoga falata
zemlye, vu kojoj negda zkup ztanuvali bu-
deju, zbog imetka, zmed kojega vszakomu
vilahen dozta bude, zbog Dvòrov, kojem 6
deszèkh dozta proztrana hisa bude, med
szobumsze pravdaju, odurjávaju, y zadnyích
lyúbav naravzku y veze kervi zatajivaju.

Gul. Szerfusz illorum! *Dio.* Humilibusz!
kaj dobra?

Gul. Jaszém doneszal Gozponu moju Kon-
tu.

Dio. Jeli vnogo? *Gul.* Bagatela! 85 fl.

Dio. To je vam Bagatela? vi mòrate pre-
vech bogat chlovek bti!

Gul. To naj menye! neg bagatelu velím
gledèch na Gozpona.

Dio. Kaj zpàda na vasz znati, jeli to mo-
jemu Gozponu bagatela, ali nì? szamo da
vi vashega trùda, y vràchtva zdushno pre-
ezenite.

Gul. To pak na té nezpada, jeli zdushno,
ali nì! naj vszaki szvoju mestriju tira, y pre-
ezénya; Shostar dalye od kopita nemóraitì.

Dio. Ako je to tak, tak nashe bagatele bu-
dù mórale vam na szlusbu biti, kak szàmi
budete hoteli.

Gul. To nì drugach; ar nasha Mestria
je szlobodna,

Dio. Y kruto! kajsze obnàshanya Mestrie
doztoji: ali ne, kajsze nashéh moshnih do-
fìche; ar z-nyimi némate nikaj zapovédati.

Gul. Mi nashe trùde, y vràchtva rachu-
namo; ar je to nashe sivlénye.

Dio. Ako vi némate drugoga sivlénya,
kak iz znànya rane lichiti, flastre privesu-
vati, visikatorie naztávlyati, jaj po sziro-
maske betesnike!

Gul. Odkudbi pak drugach mi síveli z-
senùm, détczùm y drusinum nashum, kak
iz onoga, kaj od betesnikov dobívamo.

Dio. Jaj po sziromaske betesne! ar oni y
szebe y vasz zdersávaju!

Gul. Ako nècheju od beli y nevólye beta-
gov poginuti.

Dio. Anda drugach nebi mogli sivéti, kak iz jedine ove Mestrije?

Gul. Kak?

Dio. Poztavémo, dabi znali skornye shivati, ormàre hoblati, mentene podztàvlyati, hlache krojiti, ali snore plezti.

Gul. Ondabi drugi Mestri na nash kriknuli, daim kruha prevzìmlyemo.

Dio. To je iztina: pak véndar, akc im kaj chlovek délati dà, komaj chez fertaly léta od nyih dobì: ali vendar Barberia je szlobodna Mestria: anda moresze poleg vszàke druge mestrie szlobodno tirati: y ovakbi za vash, y za betesnike hasznovito bílo: za vash - kajti, kad' nebi betesnikov bílo, biszì z-drugum mestrium kruha zkerbeli: za betesnike - ar, kadabi vam Mestria druga potrebna doprinashala, nebi mórali oni vash tak dugo y drago zdersàvati.

Gul. Tobi vsze jedno bilo.

Dio. Nebi; ar poztavemo, da vi 500 fl. na léto potrebujete, ako je za vash dobro léto, da imate 50 betesnikov, poztavite vszakoga na 10 fl. ako je pak szuho léto, ter szamo deszet betesnéh imate, onda podrachunate vszakoga na 50 fl. ar vam za zdersàvanye pomenkati nepuztìte, budi kakovgod' broj betesnikov: nut! dabi pako znali poleg skornye shivati, pri 50éh betesnikih bi zadnyich nekoliko párov menye, pri deszetéh pako nekoliko párov vishe zeshili: ali véndar nebi vi pomenykanye vu zdersà-

vanyu hise, à oni bi polehschiczu vu prekorrednom plàtchanyu chutili.

Gul. Jaszêm vre rekel: Shostar dalye od Kopita naj nejde.

Dio. Alibi dobro bìlo, dabisze vi kopita prijeli.

Gul. To na tê nezpàda, tiszì Szlúga, paksze nepravdaj od onoga, kaj nerazmesh: reczi tvojemu Gozponu: da ja poleg moje konte plàtchu proszim, y drugo nikaj.

Dio. Vérujte vi meni, da do naj menshega czvajera dobìte; ar Gozponu mojemu je drágshe zdràvje ovoga betesnika, nego 100 fl. ztò pako Ranychkov je mù lehkshe, neg vashè grubianztvo: z-Bògom!

Gul. Ovo je jeden neobteszan Szlúga! ovoga bi ja móral szamo jeden pút pod moje visikatorie dobìti, bigâ hotel vre po naski zmehkchati, y zgladiti.. oztavil mē je ovdé na czedilu: nit' je rekel.. ravno ide Gozpon-szrécha!

Izhod VIII. *Ferdinand, y Gulyibrad.*

Ferd. Oho! Domine Gulyibrad! kak je?

Gul. *Ad Szerficzia illorum!* dobro: nash betesnik more vre dobro hoditi.

Ferd. Dràgo mì je: neg' chùjem, daztè jédno malo redko púti k-nyemu hodili.

Gul. Kulikoszêm naj vech vrémèna od drugéh mogel odterchi: *sine dubium!* oni-szù to mórali od szvojega Szlúge chuti?

Fer,

Ferd. On ztanovito ni navchen lagati.. imate Kontu?

Gul. *Semper maximum!* ovo je!

Fer. (gledi) 85 fl. y 37 xr y pol hu! bagatela!

Gul. *Fideant!* vémszém y ja to rekel: pak je nyihov Szlúga tak bil *impertinend*, da mé je v-Shostariu poshilyal.

Fer. Hahaha! pak zakaj?

Gul. Kajtiszém ja rekel, da je to bagatela: on pako zverhu toga takvé *genusflacie* je delal, da je hotel z-mene chizto jednoga shostara napraviti: y da ja nebi szám nyega bil po barberzki zplatil, bi vezda nyih *visum repertum* prosziti móral, da mé y vu konti, y drugach za pravoga Barbera nahádyaju.

Fer. Y to ni drugach! totu imate zevsze-
ma prav: proszim, poterpete jedno malo, ja taki dojdem. (odide)

Gul. *Erga summam patientiam dignentur esse demandabiles!* no! ovomu je poznati, da je iz one Fabrike: *Fino Possegano!* ov neprigovárja tuliko kak drugi: akopremszmò mi na to vre privcheni, da namsze pri vszaki konti prigovárja, y odtergàva.

Fer. (dàiemú péneze y veli) 85 fl. 37 y pol krajczerov: pak hvàla na trùdu!

Gul. Y ja ponizno hválím: pak ako kada z-Bosjum pomochjum bude nyim potrebno

kakvù szlusbu, *dignentur esse demandabiles, ego sum semper ad szerificia famulans.* (dèla velike naklone y odide)

Fer. Hvàla na takovi Bosji pomochi, y tvoji szlusbi.

Izhod IX. *Ferdinand y Diogenesh.*

Fer. Bogmì pomoci od takove szlusbe.

Dio. Oniszù Gulyibrada zplatili, kak vïdim.

Fer. Poleg nyegove Konte.

Dio. Ali tulikogà nebi ishlo.

Fer. Ovakovem lyudèm nì nigdar prevech, redko puti dozti.

Dio. No! ztanovito, ako je koja Mestria szlobodna, tak je ova: ar poleg ove Mestrie szlobodno z-betesnikom jeszu grobianzki, y szlobodno napishù, kaj hote, y mórati je vsze za dobro prijèti.

Fer. To nì drugach! nego szréchen, koi ovakovéh nepotrèbuje.

Dio. Jednomu, koi je postenoga szerdca, nijedensze betesnik nezaméri; à jednomu pako, koi je iz funtledera, zameritisze je chizto lahko: ar vszaki, zkém menye razme, ztém je silaveshi.

Fer. Vu takovém poszlu druge pomochi nì, nego Fraterzka.

Dio. To je morebiti *Patientia*? dahi bez takvò vràchtvo! né mogúche vre móra y toga zmenykati; arzse vszakomu chloveku vu

vszàkoj priliki prepishùje, kakti poleg ve-
zdashnyéh *Receptov Opium*, ali; *Rhina*.

Fer. Ó! kadati ovoga zmenyka, onda je
vszemu konecz.

Dio. Ali né mogúche, dabi y Fratri tuli-
ko *Doseshev* zmàgati mogli, dabi y nyim
y vszem drugem zadovolyno bilo.

Fer. Ako zmenyka, pak onda *Patientia*.

Dio. To bude ona morebit naj finesha.

Fer. Ona naj zadnya, kojasje z-sivlénym
dokoncha.

Dio. Amen! tak anda ztém vràchtvom
tam zajdemo.

Fer. Ah! tam tam.

Dio. Ah! puztém ova na ztràn! y tak k-
ovém suhkém zalosajem ovoga Szvéta néma
chlovek drugoga szmoka, *kak Patientiu*:
taksze jè hochemo vsiti: potlam daje, kak
je.

Fer. Ó! dabi ja szamo za Brata ali Szína
zeznal, kakbi mì vszi ovi suhki zalosaji pod
szladki mèd prehàdyali.

Dio. Ah! bi y meni bi! ali- kaj hoche-
mo! najszì jedno malo zalosiju onoga Fra-
terzkoga szmoka; ar, ako Brata ovdé ne-
najdeju, hochemo zkupa tam (*kàse Nebo*)
Otcza nàjti.

Ferd. Hodi ti pàk na postu pìtat.

Dio. Morebit' budemo szréchni (*odìde*)

Ferd. Ó Bogbi dàl! vezda ja idem moje-
ga lizta poszlati mojemu priatelù: (*zvadí
lizta iz sepa, gledigá, y oszupnesze*)

Kaj je to? kakvô je to pîszmo? to ni moja
ruka: (chtéje) "Ovo Pîszmo zpàda na
Gozpona Szvétloglasza Tolnàchnika
Kralyevzkoga,, pak kajgâ je vu moj sep
zaneszlo? koi vu imenu Petra Lyubimi-
ra,, kaj kaj? (pogleda bolye) je, Vera!
Paula Lyubimira Brata nyegovoga iziz-
kàva na Izvershènye,, anda vu imenu Pe-
tra; Brata mojega izizkàva mene drugi, y
nàjtimé nemore: à pîszmo ovo nyegvô ven-
dar mé je nàjti moglo! kak vendar y po ka-
kvém chudu! po koji ruki ovo je mene na-
shlo? y vu moj ravno sep dozpelo? togaja
preszèchi nemorem: ali - naj bude! kak go-
der je doshlo, dobro je doshlo; ar ov hip
chútim na szerdczu nekakovu radozt: kak
da nebi ona vura vech dalko bila, vu kojoj ja
Brata mojega vidéti y objéti budem mogel-
ò kak léno techete vi neszréchni hípi! kakzté
nenavidni veszélyu mojemu! kakzté mudni!
dabi vu szréchi, zdravju y veszélyu tak léni
y mudni techaji vashi bili, kakszû vu tógi y
neszréchi, joshbiszi morebiti pokolènye chlo-
vechanzko nekuliko dnèvih vishe na szvétu
sívéti selelo.. ali morebit jakozt lyúbavi
Bratinzke vu meni zvédyate, dagâ dugshe
pred menum zkrivate? zahman je; ar zkém-
sze on meni dugshe zkríval bude, z-tém
véksha nyega izkatì selya bude.. ali naj bu-
de! zpunéteszi nad menum volyu! kesznò-
che vashe ztanovito predi ali potlam délnik

budem, y szerdcze ovo moje vam szvédo-
chilo bude, z-kakvûmgâ selyum chàka, y z-
kakvûmgâ radoztjum prijèti hoche: (pì-
szmo na ztrani pregledáva, y ztojì vész
zamishlyen)

Izhod zadnyi. *Hermenegild, Ferdinand,*
y zadnyich Kerchmàr.

Herm. (iztde, zamishlen hodi, y ve-
li) On je ravno vész zamishlyen, vezda i-
mam priliku naj lepszhu (ogledasze *Ferdi-*
nand) iz nyega kaj zeznati.

Fer. (kakti za szé) Ovo je ravno nado-
shel moj szùszed: ovo pìszmo móra od nye-
ga biti.

Herm. (za szé, nitisze neogleda) Ovo
pìszmo nemora biti od nyega.

Fer. (za szé) Kajszêm chinèchi? idem k-
nyemu, pakmû predám ovo pìszmo, y re-
chem, da na mé nezpàda, nego da szùdim,
da je nyegvô.

Herm. Ah! nebû nikaj; ar dabi kaj bílo
iztine, onbi proti meni pregovoril.

Fer. (za szé) Idém, predám mù pìszmo:
mortsze z-kakvûm takvûm réchjum izdà:
(ide k. *Hermenegildu*, y predámú pìszmo,
govorech) moj Gozpone! oniszû ovo pìszmo
negdé zgubiti mórali: ovoimgâ nazàd dájem;
ar na mé nezpàda.

Her. (príme pìszmo, y tiho ter sa-
loztno reche) Takli nezpàda na nyih?

Fer. Za szegurno ne.

Her. (zneme iz sepa drugo píszmo, predágá Ferdinandu) Morebiti! ar y ovo na mé nezpàda, koje, szudim, daszù oni zgubili. (*obernejusze obodva saloztno uszàki naszvoju ztràn, y z-szobum govore*) *Her.* Vezda je vsze úfanye moje zniknulo: y salozt kakti ztrela Nebezka szerdcze moje rànila. *Fer.* Nut! kaksze je najen pùt vsze úfanye moje vrushilo!

Her. Píszmo moje na nyega nezpàda, tak niti je Brat moj Pavel, niti znà za nyega. *Fer.* Dabi on bil Peter Lyubimir, akoprém nyegovo píszmo na mé nebi zpadalo, bi vendar moje na nyega, *Her.* Ó! tùsni ja! kakszém blizu bil Brata mojega, y, kalmé je dalko neszrécha odhitila! *Fer.* Ó ti nevolyna szrécha! kakti mòram za klupku biti, z-kojumsze za krajshi chasz igrala budesh!

Her. Zutra budem putuval, kam mé god' ochi pelyale budù (*odíde v-hisu szvoju*)

Fer. (*ogledasze*) Odishel jé niti hipa od zutrashnyega dnèva ovde neoztànem: idem, kudmé noge neszle budù: (*kerchmàr na dojde, y nyemu veli*) ravnoszì prilichno doshel: tiszì onomu betesnomu y z-Senum tvojum dvoril, takszì napravi rachùna, da té zplatím; ar zutra budem odhàdyl. *Ker.* Kajszù nakànili nasz oztaviti? *Fer.* Drugach nemore biti. *Ker.* Meni je iz szerdcza sal; ar vech tak dobroga Gozpona nedobím: kajsze rachùna dotiche, jaszém z-nyim berzo gotov.

Z pelyivanye V.

Izhod I. *Diogenesh szám.* (*Hisa obchinzka do kraja*)

Szad je pak obodvém vre do sívoga doshlo, y obodva idû putuvat, kud' y kam, szami neznaju: nyihovu vszu bagasuzmetal jeszem na kuchie: josh szamo moju pobrati mórám: z-nyumszém pak berzo gotov: jednu torbu hitim na plècha, pakszém kakti pravi Diogenesh zevszem zpravlyen- neg'misze chudno vídi, daszúsze obodva na jempùt odpravili po Szvétu: pak onda y ja za pajdasha.. ali - Josko! (*szám szebi govori*) Dobroszlava, Otcza tvojega oztavilszi, pod imenom Diogenesha szlúsish ztranyzkém Gozponom, y z-nyimisze po szvétu odpravlyash! jeszi ti Szin? jeszi zahvalen onomu, kei tē je odhránil? ah! saloztnaszû ova: ali véndar Gozpona mojega meni oztaviti ni moguće.. o! narava! narava! velika je mòch tvoja! teskiszû vudarcsi onomu, kojega dvoje razlùcheno nagnyenye vléche, y nijednomu véndar zevszema privolyiti nemore: ah! kajszém chinèchi! (*zatíszneszî ochi z-rukami, v ztojí zamishlyen*)

Izhod II. Kerchmár y Diogenesh.

Kerch. (Ide k Diogeneshu, rúkumú odmekne, y veli) Hoho! kaj je vre veliki Petek? *Dio.* Zakaj?

Ke. Dasze za gréhe pláchesh; ar té drugach czélo léto ni vidéti saloztnoga.

Dio. Negda ti dojdú chloveku na pamet miszli, kak je sivél, kak szada sive, kak josh sivel bude? kaj je dobra, kaj zla vchinil? y na kaj josh more dojti? pakti ovakove miszli chloveka tak zpreshaju, dabi zdvojiti móral.

Ke. (no malo, y kakti plátchuch govori) Naj, moj dragi! naj od toga zpominyati; (*brisheszi szúze*) ar szegurno dabi ja hotel to vsze premishlyavati, moralbi od salozti k-méztu lyusznuti.

Dio. Kaj y ti kaj pri szerdczu imash, kaj-té morebit tràpi?

Ke. Ako premíszlim moje dobre dnève, kojeshém pri jednem Gozponu imal, kada szém nekuliko léth pri nyem szlúsil: kadami dojde na pamet ono vréme, yu kojém je ravno onda pri iztom Gozponu bila jedna mláda Kuharicza, koja je nyegvôga Szina peztuvala: kad' szémsze ja potlam z-nyum ose nil, y kakszmô lépo sivéli: à vezda kadami na pamet dojde, da je ona vre ztara, da vre pol szedéh lászih ima, bimé mahom zimlyicza zgrabila: k-tomu ako premíszlim, kak szém vszigdé neszréchen; ovdémé prevkaniju za dényare, onde nabijaju kupe, y po-

nudyaju spade, ter z-mene vszigdé norcza napraviju: ako ova premislim, bi mòral zaizto kervàve szùe, kakti orehe, debele tochiti: pak kaj budem zadnyich po vszéh téh nevólyah imel? zpravilszi nészém nikaj, odkùdbi siveti mogel: jakoztmé oztàvlya, ztarozt je na vratéh: onda, kak je navada Szvéta, kada vech szlúsiti nebudem mogel, odpraviju mé iz szlusbe, y akomísze neszrécha pripeti, nebudem imel takvôga Gozpona, koibisze za mé vzèl, kaksze je cv za nashega betesnika! ah! jaj meni! kaj bude z-mene?

Dio. Tuliko léth vre szlùsish, pakszi nikaj na ztràn poztavil nészì?

Ke. Kakkimì bilo mogúche? hotelszém biti z-szilum szréchen, pakszém vszigdé zgubil: na Loteriuszém poztavil vishe jezero Ranychkov, pakszém szamo dve Ambe y jeden Terno z-dvadeszetemi czekini dobil, y nikaj vishe.. anda ov zgubichek hotelszém poztranczè nadoméztiti: ali-kak doshlo, tak preshlo: nashliszúsze josh vekshi Czigani, kojiszùmì vsze ono zvàbili, tak daszém szamo na 5 Ranychki doshel.

Dio. Zakajsze dâsh vszakomu Cziganu vkaniti?

Ke. Kakkúsze nebi dàl, da je Czigan? pak ima vszaki hunczvutzkoga nâchina preszlépiti, y navàbiti na kaj: ali-tomé najbolye peche, daszém ja vszigdar y na vszakoga tepcza nadojti, y ali z-kosum, ali penèzi stibru platiti mòral.

Dio. Vezdasze barem budesh znàl chùvati.

Ke. To ni mogùche; ar, dabi szami cherni Czigani na szvétu bìli, bi od vezda bèsal vszakoga kakti hudìcha: neg' je béléh szila velika: à kakbi jê razlùchil od postenéh? pak y tak je szada za mé vre zahman takvá pazlivozt; ar mì je prazna moshnya: vezda je y za mé zmír v-Kalendàru Veliki Petek.

Dio. Terpi: drugach nebude.

Ke. Toti je zadnya Mediczina na szvétu: z-takovum vszaki vàn izide, koi nezna drugach pomochi.

Dio. Da pak vidish, da ja hochu drugach pomochi; (zname iz sepa dve Bánke, y predámú nye) nà! ovo tì je onéh 50 fl. kojeszì meni vetomadne dál, datê nebi mojemu Gozponu prepovédal, pak ako videl budesh, da z-ovemi moresh kaj prez krivicze hasznuvati, pomoziszì: deni jê vu tergovinu, ali vu ortachtvo, dasze z-posteném nàchinom za ztarozt obzkerbìsh. (odide)

Ke. (dersì v-rukah Bánke, y chùdisze) Ovo je pervi Szlúga, koi je prevech posten, y velikoszerdchen, y morebiti zadnyi; ar zaizto, daszú ove bánke drugomu v-shake doshle, vechsze nigdar vu mojéh rukah nebi topile.. no! ovoga china povém moji seni, y budemgá pametil, dok' budem siv. (odide)

Izhod III. *Hermenegild*, potlam *Ferdinand*,
y zatém *Diogenesh*.

He. (*iztde vån vesz na pút odpravlyen, paliezu v-rukah, skerlyak na glávi, y v-kapenyku*) Vezda vu Ime Bosje! kud' më ochi pelyale budeju.. z-Bogom! Domovina! pokéhdobszêm vu tebi tak neszréchen, da, koiszêm vu ztranyzkom Orszàgu velikoga Imetka zpraviti mogel, vu tebi szamo Brata nàjti nemorem, dabi ovo-ga z-nyim troshil.. z-Bogom! priateli! kojéh chizto malo imam; ar ne priatele Imetka, nego szréche, y neszréche délnike izkal jeszem, ali nàjti neszêm mogel -- z-Bogom! Brate lyublyèni! selyi mojoj y zkerbiniti Bog, niti lyádi zaméríti mogu; arszêm szì trùda vszega zavdal, za tebe zizkati, nàjti, y vu naruchaju tvojem Dúha mojega zdehnuti: zato iz druge szvéta ztràne szimszêm bil doshel, da tè vídim, y trúdiv mojéh delnika vchinim: ali Bog nèchè imeti zpunyenu selyu moju: nàjsze anda pùni vólya nyegova.

Fer. (*izide takai vesz zpravlyen kak y perveshi*) Kak vídim, Gozpone! y oniszù nakànili putuvati?

He. Y oni tulikajshe. *Fe.* Y ja.

He. Dràgomi je! morebit búmo zkupa putovali: kamszù oni nakànili?

Fe. Ja idem proti Izhodu.

He. Ah! ja idem pako proti Zahodu.

Fe. Ah! taksze pred vràti taki razeztanemo.

Dio. (*izíde, ima na plèchih praznu torbu y shiroki skerlyák*) Nu! vezdaszém y ja z-mojem imetkom natovoren, y gotov na pút.

He. Tiszì chizto na kratkom obzkerblyen.

Dio. Odovud' imam vishe hasznih: pervich: némam tesko nosziti: drugoch: ako ovu torbu zgubím, némam vnogo kvára; ar nì nikaj nutrè: tretjich: moremszì pùtem iz vszega gerla popévati; arszém pred tatom y tolvajem chizto szegùren: zadnyich: ako gdé kakov falat kruha na pút dobim, imam-gâ kam zpraviti, kerchmu pri vszakènzden-czu, ali potoku nàjdem, z-shakumszì ovdè zajmem, y sedyu vtásim.

Fe. Gdészì pak ovu Redkoszéju vzèl, koju na glávi noszish? zakaj skerlyáka tvòga nevzemesz?

Dio. Nyegaszém z-kerchmárom zamenil.

Fe. Kaj je ov bolshi?

Dio. Bolshi ravno nì, nego tuliko prilichneshi, da poleg nyega proti desdyu nì potrebnò kepenyka; armè ov zadovolyno bráni, da nepremokném: k-tomu takaj y proti szuncheném trákom y vruchìni dajemì szenchine dozta, da jakozt szúncza nechùtim.

He. Moj Színko! tiszì meni, y ovomu Gozponu zkupa szlùsil, kuliko zpoznal jeszem: z-tvojum szlusbum, kajsze mene do-tiche, bílszém vszigdar zadovoljen: ako pak morebiti ovomu Gozponu koi pút po-

menkal jeszi, moja ni krivnya bila, nego tvoja, koiszì hotel obodvém zadovolynu szlusbu vchiniti, pak morebit vchinil nészì.

Fe. Od moje ztráni proti nyegovoj marlyivozti tusitisze nemorem: ar niti ja vishe od nyega potrebuвати nészèmmogel, niti on vishe vchiniti móral.

He. Tomì je iz szerdcza drágo! vezda anda, pokéhdobsze mi dvá, jeden proti Izhodu, drugi proti Zahodu Szùncza raztájemo, y ti vishe szlùsiti obodvém nebudesh mogel, ako véndar putuvati hochesh, povédy, zkojèmszì nakánìl pajdáshiti; ar je vezda vréme nashega razeztanka.

Dio. Dabisze razdvojiti mogel, nyim bi jednu, á ovomu Gozponu drùgu poloviczu na szlusbu dál: kajti pako z-jedném szamo iti morem, najmì nezamérìju, drági Gozpone! da z-ovém Gozponom (*káse na Ferd*) na kraj szvéta iti pripraven jeszem.

He. Vérujmì, da szuprotiven nészèm, josh menye zamérjam, dapachesze radùjem iz szerdcza, daszì k-tomu Gozponu prìztupil; ar y ti nyemu bolye zavèzan jeszi, pokéhdobh vnogo duse pri nyem szlùsish, y on tè bolye potrebuje; arsze ima szegurnéje vu koga zaùfati.

Dio. Ondabi ztoperv pred Bogom y lyudmi ja vszega spota bil vréden, dabi ovoga Gozpona oztavil, za kojega volyu, y szlusbu oztaviti mogel jeszem Otcza mojega; ar mé vekshe nagnyenye k-ovomu Gozponu je vleklo, kak iztomu Otczu mojemu.

He. Oztani anda pri nyem, y putùj z-nyim szréchno... medtémtoga szúdim, da, akoprém ja z-szlsruim tvojum zadovolyen bil jeszem, ti véndar z-plátchum mojum bíl nészi: znáj, da ovu hotonczè tebi zteguval jeszem, da denesz zutra odkuda imel budesh sívétí, ter morebiti vu betegu, ali- ztarozti tebi, ali- ako tebi nebi potrebnò bilo, drugomu pomochi mogel budesh: ovo tebi zachúval y pripravil jeszem, kakti doztojnu plátchu vérne szlsrubetvoje (*dámú v ruke*) ná! prìmi anda ovo, y miszli, da ovo za zpomenek imash od onoga, koi vu neszréchi szvoji druge szréchne vchinìti je selet: vsívajsze dára ovoga onak, kak na vekshu tvojò haszen bude: y akogá ti potrebuval nebi, bude potrebuval Otecz tvoj, kojega-szi oztavil zaradi ovoga Gozpona: poshlyi nyemu, da mézto dúsne od tebe szlsrubè ztroska barem za zdersávati sívlènye szvoje od tebe imel bude.

Izhod IV. *Kerchmár, y perveshi.*

Kerch. (*doderchi, y Ferdinandu velí*) Gozpone! on betesník, kojemuszu oni dáli nogu zvráchiti, chul je, da budú odhádyali, y z-szilum hoche k-nyim iti: hochuligá nuter puztiti?

He. Naj mú tu radozt vchinìju, y najgá nuter puztìju!

Fe. Tak mú reczi nuter! akoprém ja hvá-le nikakove nepotrebujem.

He. On selì dùsnozt szvoju vchiniti: oni pako hválu ovu naj onomu (*káse v-Nebo*) izruchiju; ar od nyega vsze dobro izhádyá: anda vsza hvála na nyega zpáda.

Izhod zadnyi, *Dobroszlav, perveshi,*
y *Kerchmár.*

Dobr. (*ima cherne muztáche prileplyene, dasze more preobraziti, y nye na ztrán deti*) Gozpoda moja! za tuliku dobrotu, koju ja neszréchni vu prílíki vtergnyene, y zavráchene noge moje niti vidyen, niti poznan od nyih (*proti Ferdinandu*) Gozpone! pochutil jsem, dasze onak kak je vrédno, zahvalnoga izkázati nebi terszil, bílbi chín nevreden jednoga chloveka, koi zná, kakvâ radozt mòra biti onomu, koi vu neszréchi znevarczè pochúti polehschiczu.

He. y Fe. (*milo zdehneju*) Ah!

Dob. Oniszû meni pomogli, ne szamo z-kerbjum szvojum, nego y z-ztroskmi: oniszû Barbéra szami poizkali, szami platili, szami mene vu ruke dobréh lyúdih dáli, kadèmi nikaj nì pomenkalo: oniszû za moje zdravje verno zpitávali: szlúgi szvojemu marlyivu pazku, zkerb, y pomoch izruchili: za vsza dobra zakajmì barem óvuszláztzkra-
titi hocheju, daíh videti, y kakti mojega dobrochinitela poznati morem: ter kadaím za izkázanu miloztchu z-szlabemi réchmi zahvalyujem, chítim na szerdczu mojem, da barem ztranchiczu terha mojega iz nyega [iz-

tel bogatztva, z-malem zadovolnyen, y zato szréchen, hotelszém anda y ja nyega ne szamo vu chinéh, nego y vu Imenu naszlédvati.

Dob. Moj Színko! morebit tebe tvoj Otec z vezda po szvétu ische: morebiti vu szvojoj salozti josh y neszréchen je: morebitszi je tebe ischuch kadé ruku, ali nogu vtergel: pak jeli to tebe nemore pri szerdczu pechi, daszimû tulikéh trúdiv y neprílikh zrok?

Dio. Iztina je! ali - ali ja nészém mogúch bil od onoga hipa, kakszém ovoga Gozpona vu nashem Várashu zpazil, nyega pozabiti: zatoszém múchèch z-doma preshel, y ponudilsze k-ovomu Gozponu: y od potlam je vre 10 léth: ali valujem, da nijeden pút poselyel nészém povernutisze k-Otczu mojemu.

Dob. Á kaj bi bilo, dabi Otec z tvoj tebe izkal, y nashel, ter nazad tebe k-szebi potrebuval? bili poznal vezda Otcza tvojega?

Dio. Kavgâ nebi poznal, pokéhdòbh nì tomu vnogo léth, kajszémgâ videl: ali - valujem iztinzko, da mé od Gozpona ovoga pod nikakov nàchin odtergnul nebi.

Dob. (*òbernesze na ztràn, muztáche odhiti, paksze k-Diogeneshu oberne, y reche*) Jeli poznash Otcza tvojega?

Dio. (*zkríkne*) Otec z moj Dobroszlav! (*y hitisze na kolena pred nyega*)

Fe. (kad' zachùje Ime Dobroszlava, odhiti skerlyak, paliczu, y kepenyek, derchi tam y pita) Gdé je Dobroszlav? Gdo je?

Dob. Jaszêm, Gozpone! Martin Dobroszlav.

Fe. (Obmegá) Ti Dobroszlav? ti priatel moj? ò Nebo! ò szrécha! nut! jaszêm priatel tvoj Pavel Lyubimir, koi tebi Szina --

He. (kad zachùje Ime Paula Lyubimira, odhiti paliczu, skerlyak, y kepenyek, derchi kakti omámlyen, y pita) Kaj? Pavel Lyubimir! gdé je Pavel Lyubimir? tizì? hodi k-meni vu naruchaj, lyublyèni Brate! k-Bratu tvojemu Petru: jaszêm Brat tvoj Peter Lyubimir! (obmejsze, y kushùjú) koi tebe zizkával jeszem, koisze za tobum muchil, trùdil, y saloztil jeszem - ò Nebo blagoszlovlyeno! ò szréchna neszrécha nasha, kâ nam je czéla tri léta jalna bila, da pod jedném krovom ztanujuchi niti drugach, niti po iztéh píszmih nashéh zpoznalisze nészmô. (pochme od veshèlya omeglévati) primétemé, poder-séte; ar od veshèlya nemorem réchih zmagati (Ferdinand y Dobroszlav prímejuga med ruke, onszì pomato odiháva)

Fe. Nut! szréchnoga neszréche hipa, da vre na razeztanku budùchi, kadasze vech nigdar morebit nebi zeztali, ti dràgi priatel

sžréchno nadoshel jeszi: nam ochi odperl, y vszu zkrovnozt razmetal. (*Hermenegild po malo k-szebi dohádyá*)

Kerch. (*doderchi y veli*) Gozpoda! Kuchishi vané vre kúneju, dasze vsze trésze, da mòraju.. (*zgleđa na jedenput Dobroszlava, pak veli'*) Neg' chebi.. (*pak-sze prekrísi berzo, y blise k-nyemu pri-ztúpi, pakgá zpozna, hitisze na kolena pred nyega govorechi*) Gozpone Dobroszlav! nut! ovoszém ja vash z-télom, y Dùshum szluga negdashni Anton Medobuz.

Dob. Ti Anton Medobuz?

Ke. Medobuz pràvi, koi pri vash, pred 18mi léti, 12 léth szlùsil, z-vashùmsze Kucharicum osenil, y Szina vashega Josefa dvoril jeszem. (*Hermenegild dojde ehizto k-szebi, y ovigá dvá puztíju*)

Fe. Priatel! gdé je pak Szin moj Josek?

Do. (*prime Diogenesha za ruku, y pelya k-nyemu*) Ovo je pravi Szin tvoj.

Dio. (*hitisze na kolena pred Otcza, y veli*) Otecz moj!

Fe. Ah! Szinško moj dràgi! zrok tulike túge Szerdcza mojega! ztanisze: tiszì meni vu Szlùgi kakti Szin dvoril: tiszì bìl délnik z-menum vnogoga zla y dobra: tebe je selya nekakvâ k-meni vlékla: pak obodyà znali nészmô, da je to bila ona lyùbav, nagnyenyé ono naravzko, koje véza kervi zatajiti nemore.

He. Hodi szim k-meni, szluga moj! Szin Brata mojega! Bratich moj dragi! radozt y veszelye Bratov dvéh! (*Diogenesh ide k-nyemu, ongá obme, y kushne, y veli kerchmáru*) Kerchmár! hodi, teczi, povedy ostarjashu, naj tûche, kolye, rása, kûha, peche vsze, kaj pri hisi ima: naj lagve vsze na pipe dene: vsze poszude z-vinom napûni: naj priatele, y nepriatele zezove na gozti: ja vsze razszipno platiti hochu; ar je denesz Nebo pokazalo, kakove dokonchke po kakovéh préchkah y neszréchah izpe-lyati znâ.

Fe. O Bose! kakszû zkrovni, nedoszesni, y nezvédlyivi pûti tvoji, po kojéh ti pelyash chloveka na szvétu.

Dob. Vezdasze ztoperv raduvati zroka'iamam nad mojùm neszréchum, da meni ravno pred ovdeshnyemi vratmi je noga zlomlyena, y ja vu ruke ovéh priatelov dozpel jeszem, kadészêm mogel pod laslivemi muztâchi Szlúgi nyihovomu biti nepoznan: nyega pako kak zkerblyivo kakti Josefa Lyubimira izkal, tak szréchno vu Diogeneshu nashel jeszem, y potom vchinil priliku, da Brat Brata, Otecz Szina, y priatela, priatel szlúgu znashli y zpoznali jeszmo.

He. Za vsze ove pûte budèmo Bogu na vèke zahvalni: sivrénnye pako nashe hochemo vszi zkupa vu jednom drustvu zprevediti; ar zato mi je tuliku Imetka szilu szré-

cha vu rùke podala, dagâ veszelo troshiti
 budemo mogli, y visheputsze zpomènuti,
 da velikem neszrècham po zkrovnèh pù-
 tih vnogokrat selyen y veszel naztaje

K O N E C Z .

